

Hrad Helštýn r. 1848.

Ročník XXI.

Zář 1938.

Číslo 1.

Záhorská kronika

Redaktor a vydavatel Antonín Fröhlich, Dolní Újezd u Lipníka n. B.
Tiskem knihtiskárny Jar. Strojil v Přerově.

»Záhorská kronika« vychází čtvrtletně v Dolním Újezdě u Lipníka nad Bečvou. Předplácí se do 1. ledna 1939 10 Kč, od 1. ledna 1939 12 Kč. Placení se děje složnými listky šekového úřadu č. 100.630 Brno.

Užívání novinových poštovních známek povoleno výnosem ředitelství pošt a telegrafů v Brně č. 69.140-VI. ze dne 18. srpna 1925.

Podací poštovní úřad: Dolní Újezd u Lipníka n. B.

Adresa redakce a administrace: »Záhorská kronika« v Dolním Újezdě u Lipníka n. B.

O b s a h 1. č í s l a : 20 ročníků Záhorské kroniky. — Antonín Fröhlich: Neznámý urbář panství helfenštejnského ze 16. století. — Jos. Pilnáček: Videňský archiv hr. Wilzků. Dr. M. Remeš: Vynikající piaristé v Lipniku. — Bohumír Indra: O špiátal, zbor a dům hranických bratří. — Florian Zapletal: Správa na statech Viléma z Pernšteina. — Rud. Jansa: Lipník n. B. vojenskou posádkou. (Dokončení.) — F. N.: Ze slavné doby hradu Helštýna. II. — Fl. Zapletal: Erby Skrbenských z Hřístě a Badenfeldů v Dřevohosticích a na Fulneku. — F. N.: Žaloba na policii města Přerova. — Boh. Indra: Jména drahotušských měšťanů před 250 lety. — F. N. Protivníci — ale dobří sousedé. — Fl. Zapletal: Název a vznik hradu Drahotuše. —

D r o b n é z p r á v y : Vladycké rody v Hranicích a okolí. (J. Pilnáček.) — Viktorin ze Žerotína v italské Sieně. (F. Z.) — Řád bednářského cechu v Přerově z roku 1693. (F. Z.) — Hrobový kámen Petřvaldských v Drahotuších. (F. Z.) — Zámrsy u Kelče po husitských válkách. (F. Z.) — Plesník v Pobečví v 15. a 16. století. (F. Z.) — Cesta z Opavy přes Nový Jičín do Budína r. 1516. (F. Z.) — Narovnání nákladníkův při městě Drahotuších. (A. Fröhlich.) — Výpověď a odpuštění ze čtyř dědin z panství drahotuského o kněze a faráře drahotuského. (A. Fröhlich.)

Do nového ročníku!

Zahajujeme XXI. ročník Záhorské kroniky a pozdravujeme všechny své dosavadní příspěvatelé a čtenáře s pevnou nadějí, že nám zůstanou nadále věrní. Pomozte Z. k. rozšířili i tam, kam dosud ještě nepronikla!

Prosí se o vyrovnání nedoplatků.

Redakce a administrace.

Redakci došlo:

Od Státního nakladatelství — pobočka v Brně: **K branné výchově** výborné se hodí: Dr. J. B. Čapek: Zápas o svobodu v zrcadle československé literatury. K tradici československé brannosti. Občanská knihovna, sv. 99. Cena Kč 9.—. — Cyril Sládek: **C o m á m e v ě d ě t i o n a š i a r m á d ě .** Čkm 1804. Cena Kč 8.—. — Ph. Dr. František Kurfürst: **P ř e h l e d v á l e č n ý c h d ě j i n č e s k o s l o v e n s k ý c h .** Díl II. Od roku 1648 až do současné doby. Občanská knihovna, sv. 100. Cena Kč 4.—. — Od téhož nakladatelství vyšlo: M. Prišvin: **Z v i ř e B u r u n d u k .** Z ruštiny přeložil Petr Denk. Kresby E. Čarušina. Čkm 1731. Cena Kč 9.30.—. — Bojanovská-Kohoutek-Sedláková: **Z á k l a d y č e s k o s l o v e n s k é l i t e r a t u r y .** Díl II. Pohledy do dějin čsl. literatury. Učebnice pro 3. třídu měšťanských škol a pro jednorocní učebné kursy při měst. školách s československým jazykem vyučovacím v znění českém. Cena Kč 8.50.—. — Jindřich Březina: **I n f o r m a c e o s t ř e d n í š k o l e p r o r o d i č e a ž á k y .** 3. vydání. Cena Kč 7.—. — V. Komárek: **P ř ú v o d c e k e s l a b i k á ř i » P r a m e n « .** Čkm 1582. Cena Kč 2.—. — V. Brychta-A. Sturm-B. Štvánová: **T a b u l k y n á p i s o v ě h o p í s m a .** 6 listů. Čkm 1617. Cena Kč 3.—.

Nakladatel Alois Hynek, knihkupec v Praze vydal **Herbář**, to je vyličení všech důležitějších rostlin léčivých i jinak důležitých s dodatkem o některých látkách živočišných a minerálních slovem i obrazem. 5. vydání. Nově upravil a přepracoval Boh. Baušer. — Velmi pěkně vybaveno. Mimo jiné obsahuje abecední seznam nemocí a jich léčidel a kalendářik. Doporučujeme jako velmi vhodnou pomůcku do všech učitelských knihoven.

Moravské kolo spisovatelů v Brně vydalo: Františka Pecháčková: **S l a m ě n ý d ů m .** Obálku a grafickou úpravu navrhl mistr František Bilkovský. Vydáno jako druhá premie 1938 pro členstvo MKS. Všele doporučujeme do všech veřejných knihoven!

Z Á H O R S K Á K R O N I K A

Vlastivědný sborník Záhoří a Pobečví.

Vychází čtvrtletně v Dolním Újezdě u Lipníka nad Bečvou.

Ročník XXI.

Září 1938.

Číslo 1.

20 ročníků Záhorské kroniky.

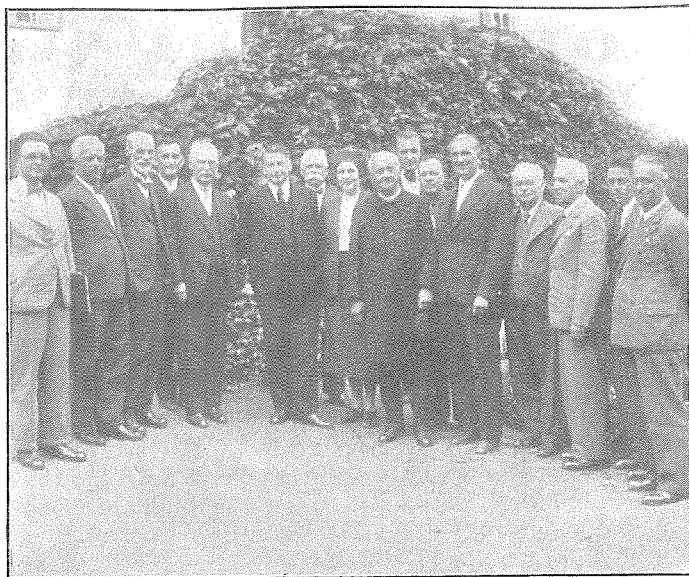
Schůzka spolupracovníků a přátel našeho vlastivědného sborníku v Teplicích nad Bečvou.

Záhorská kronika, vlastivědný sborník Záhoří a Pobečví, je nejstarším sborníkem svého druhu v ČSR. Vychází od roku 1891 a jejím zakladatelem je tehdejší kooperátor v Soběchlebích, později farář v Týně a Drahotuších, Msgre Th. Dr. František Příkrýl.

I. ročník Z. k. vycházel v letech 1891—1895 v Soběchlebích u Lipníka n. B. Vyšlo 12 sešitů. Tiskla knihtiskárna L. Klabusaya v Holešově (4 sešity) a pak kníž. arcib. knihtiskárna v Olomouci (8 sešitů). — II. ročník vycházel r. 1894—1900 v Soběchlebích (5 sešitů). Tiskla knihtiskárna spolčenstva v Přerově. — III. ročník vycházel r. 1906—1907 v Týně u Lipníka. Vyšlo 12 čísel. Tiskl J. Slovák v Kroměříži. — IV. ročník 1908, V. r. 1909, VI. r. 1910. Ročně 10 čísel vydáno v Týně. Tiskl J. Slovák v Kroměříži. — Všech 6 ročníků (I.—VI.) vydal vlastním nákladem Th. Dr. Frant. Příkrýl. — VII. r. vycházel r. 1911 v Paršovicích u Hranic a to 4 čísla. Vydal Antonín Sehnal, farář v Paršovicích. Tiskl J. Slovák v Kroměříži. Z. k. pro nedostatek finančních prostředků dále nevycházela. Až 1. září 1925 vydáno 1. číslo VIII. ročníku. — VIII.—XX. ročník (13 ročníků) vydal nynější redaktor a vydavatel svým nákladem. VIII.—XVIII. ročník tiskem J. Slovák v Kroměříži; XIX. a XX. ročník tiskl Jaroslav Strojil v Přerově. Posledních 13 ročníků vydáváno čtvrtletně o 32 stránkách.

Ve středu 13. července 1938 konána byla v lázních Teplicích n. B. schůzka spolupracovníků a přátel Z. k. u příležitosti ukončení jubilejního 20. ročníku. Zúčastnil se jí první vydavatel a redaktor, nyní Msgre Th. Dr. František Příkrýl, okresní hejtman p. vrchní rada B. Wachsmuth, starosta města Hranic odb. učitel p. Frant. Čajka, mimo jiné význačné hosty a spolupracovníky, kteří byli fotografováni.

Schůzku svolal a řídil nynější redaktor a vydavatel Z. k. Antonín Fröhlich, který v úvodu podal přehled dosud vydaných 20 ročníků Z. k. V I.—VI. ročníku napsal články vydavatel Dr. Fr. Příkrýl, v VII. ročníku P. Ant. Sehnal. Od VIII. ročníku do dnešní doby redakce uveřejňuje články od spolupracovníků. Za posledních 13 let bylo uveřejněno jich od 77. Z nich zemřelo 9: P. Ant. Sehnal, děkan v Rapotíně, P. Jan Badura, farář v Oseku, Brdečka Ota, odb. uč. v Hranicích, Dr. Ant. Glos, státní nadvládní v Opavě, Karel Heinyš, říd. uč.

Spolupracovníci a přátelé Záhorské kroniky v Teplicích nad Bečvou.

v Týně, Kretz Frant., ředitel v. v. v Uh. Hradišti, Ant. Klvaňa, říd. uč. ve Velké, Karel Havlíček, říd. uč. ve Velké Bystřici a P. Karel Loníček, em. farář v Stařechovicích. Památka jejich uctěna byla povstáním.

Předsedající poděkoval všem spolupracovníkům za jejich velmi obětavou spolupráci, dále za podpory ministerstvu školství a národní osvěty, okresnímu výboru v Hranicích a okresním osvětovým sborům v Hranicích a Lipníku n. B., jakož i firmě Jar. Strojil, knihtiskárna v Přerově.

Msgr Th. Dr. Fr. Příkryl vzpomínal pak na těžké začátky Z. k., které popsal ve 2. čísle X. ročníku Záhorské kroniky. O významu a úkolech čl. vlastivědy promluvil pak v poutavé přednášce Dr. Jos. Skutil, správce archeol. odd. zemského musea v Brně, který současně zhodnotil 20 ročníků Z. k. Lázeňský zpravodaj v č. 5. z 16. července 1938 píše o tom: 20 ročníků! Co to starostí se přehnalo přes hlavu redaktorů. Co zápasů a bojů finančního rázu o udržení tohoto vzácného sborníku. Jen nadšení a láska k věci mohly všechny tyto překážky překlenouti.

Odměny dostalo se vydavatelům Z. k. při schůzce, kde hlavně samosprávní činitelé uznali její význam pro náš kraj a projevíli přání, aby ve vydávání Z. k. bylo pokračováno a slíbili také pomoc hmotnou. Doufejme, že nezůstane jen při slibech. I všichni spolupracovníci se Z. k. téměř již srostli a slíbili další nezištnou spolupráci.

V závěru redaktor »Lázeňského zpravodaje uhličitých lázní Teplice n. B.« píše: »Teď je také na naší veřejnosti, aby Z. k. — tak svědomitě vedenou, jež má pro vlastivědu nesmírný význam, všeobecně podporovala. Bude to vydavatelstvu odměnou a další pobídkou v záslužné a těžké práci. Záhorské kronice do dalších ročníků — zdar!«

Antonín Fröhlich:

Neznámý urbář panství helfenštejnského ze 16. století.

V XIX. ročníku Záhorské kroniky¹⁾ popsán byl nejstarší urbář panství helfenštejnského z r. 1544, který je uložen v archivu knížete ze Schwarzenbergu v Třeboni. Tam je také nedatovaný seznam poddaných panství helfenštejnského z 16. stol.²⁾ Poznámání platů, důchodů a užitků běžných i stálých z panství helfenštejnského, který rovněž za Petra Voka z Rožmberka dostal se přestěhováním jeho archivu až do archivu třeboňského v Čechách, kdež je dosud.³⁾

Rovněž i v tomto urbáři jsou velmi staré záznamy, které u města Lipníka n. B. a vsi Dolního Újezda budou uveřejněny doslovně a u ostatních obcí přehledně.

Panství helfenštejnského duochodové stáli všelijací na groš český počítajíce.

Město Lipník.

Toto sou osedlého v městě uzavření za zdmi:

Moyžiš žid, Jakub mečíř žid, Kašpar kovář, Petr Benvický, Foltynka vdova, Jan Nejedlý, Vítek Vachoňů, Eremiáš, Černý, Jan Dutý, Vaněk Vachoňů, Martin Havránek, Adam Aukleje, Jiřík Mierka, Pavel Zub, Beránková vdova, Stanislav Chometovský, Nohavka, Marek, Jan Rada, Vavřinec Žilka, Lukáš perníkář, Stanislav soukeník, Dovalík, Janek bednář, Šay žid, Abraham žid, Izák žid, Saul žid, Karas žid, Moyžiš mečíř žid, Matouš Křiva, Kuba Lisý, Adam za lázni, Staněk Roztasil, Mikuláš Babínec, David žid, Zpálený žid, Jan Šeda, Matěj kožišník, Valenta Slováček, Jíra Ližník, Jan Soběhrd, Jan krejčí, Džbánková vdova, Václav Sochor, Mikuláš Raus Gruzl, Josef soukeník, Kapalínková, Tomek soukeník, Mašek Salomenin, Kazimaso, Macek masař, Matouška, Jiřík stolař, Matěj Těsnů, Jan Blahutek, Jan Skládaného, Kadeřavej, Jachačka vdova, královské chalupy, Valenta Čechů, Mašek soukeník, Janeš soukeník, Jan Suchánek, Mikuláš Fejtík, Martin Tučný, Pavel Honitelie, Martin Morava, Jakub žid, Alexa provazník, Jan Kočkovitý, Vítek bednář, Mikuláš Trdlo, Vaněk Pavlásek, Jakub Straka, Jan Spěch, Vaněk Prostějovského, Matys bednář, Blaha pekař, Jan Malinovský, Bělková vdova, Kvasnička, Martin Krue, Foltyn bednář, Martin Bublá, Hlava, Jan Drdáček, Matouš Ližník, Martin rezník, Jiřík Kaše, Vašek Havránek, Jiřík Bublá, Jakub tkadlec, Vít písař, Jan Heralt, Matyan, Martin Prostějovský, Jíra Strýčků, Jan Tkadlův, Vítek Zila, Šimek kolář, Škvarala, Vaněk Marek, pan Dobeš Smeřický, Jemnický, Prokop

¹⁾ Z. k. XIX., čís. 1., str. 9—12.

²⁾ Sign. II. 163 No. 1. — Schwarzenb. archiv v Třeboni.

³⁾ Podrobně. Z. k. XIX., str. 9 a 10.

Žagan, Pavelka, Dobeš krejčí, Tejnská vdova, Vaněk Mladvaněk, Mikuláš Třeštík, Jakub nozír, Jan Havranů, Stankova vdova Mikuláš kovář, Vavřinec Miska, Blaha Medařů, Pištěk, Chomka žid, Šilhavý žid, Sklenář žid, Faytl žid, Lazar žid, Jakub malý žid, Moyžiš Aron žid, Buryan solník, Vaněk Mrázek, Valenta Nejezchleb, Bernart sanitrník.

Ulice Německá k Voseku.

Tuček švec, Martin Včelka nozír, Jan Baťa, Jan Bernarth, Matouš Bašta kovář, pan Václav z Sezemic, Štefan Chmel, Melhubka vdova, Slavický nozír, Tomáš Brožů, Mach Dudou, Mikuláš Blahů, Krupice, Tomáš švec, Vašek Hana, Pavel Kurka švec, Matouš Tvrdý švec, Adam švec, Marek, Havel Němců, Matouš Budišal, Mikeš Rabasek, Šilhánek, Prašivej, Vávra i z Vahalových, Pichek, Izak, Jiříková kolářka, Pavlas, Matouš Mraž tkadlec, Martin kolář, Jašek Holan, Pavel Frycků, Vaněk Tkadlů, Mikuláš lazebníček, Šimek Mikulandů, Vašek Dluhých, Matěj Čáp nosír, Kašpar Hladkej kovář, Vicha kovář, Dvůr Pišcků, Valášek nozír, Havel kovář, Ondra zámečník, Slamičkova, Kreysová, Matěj nozír, Vašek Douda, Jan Hladíš, Kuba švec.

Ulice Moravská.

Martin Pekař, Kuba Zelenců, Machen, Martínek, Jan Hurth, Michal Remiaš, Vašička, Urbanka klobučnice, Šimek Benů, Martich, Petr Lapet, Jan Hrnčírů, Mikeš, Jakub Dluhých, Jan Koudelka, Václav Rak, Jakeš Svořen, Svořen, Matouš hrnčír, Michalová Kobližka, Jan Zelenec, Tovačovský, Jan perníkář, Brož nozír, Jakoubek.

Ulice okolo města k Loutce.

Ondráček kovář, Plachý mlynář, Petr hrnčír, Pavel cihlár, Foltyn pekař, Havlík, Ondra Brhel, Jan Pacholík, Matěj Hnát, Jan Melichar, Jíra Mrakava, Vašek Zourek, Posluška vdova, Matyan z Brhlova, Hořín, Jan uhlír, Jan Guth, Jíra hrnčírů, Petr Pešek, Petr klobučník, Pavel z konce, Pavel Vlčků, Držmieška, Matěj Vrobec, Starý Koblih, Havel Blahoušů, Petr Šedivý, Viktorín Kůžel, Vondra Zajíc, Jíra Taurek, Jan kovář.

Ulice Hranická.

Ondráček kovář, Valouch kovář, Kročík, Trnka kovář, Jan Zemek nozír, Dobeš soukeník, Pavel nozír, Jan Nemiec soukeník, Vašek klobučníků, Jakoub fojtů, Jíra Podhorský, Jan Charamza, Buřincová, Dvůr Jemnického, Dvůr Pavelků, Pavlínek, Dvuor Ščerbův, Pavel Němec, Matěj Svěcený, Barton Hnát, Václav Šilhavý soukeník, Jíra Gachů, Pavel Slezeno, Pavel kovář, Šimek Daymek, Mikuláš kožišník, Šťastný zámečník, Matěj Zvolenský, Tomáš Rozek, Mikuláš švec, Jan Tichý, Vaněk Jízbův, Zahrada Jiříkova, Friczek, Tomáš Pilátek, Václav Zich, Jan Tučný, Fuoyka, Vaněk masař, Jiřík Havran, Vítek Kazivodů.

Ulice Souhradní.

Václav Nevrla rybář, Eliáš Prštěnský, Matouš Vrzal, Danyel kožišník, Dobeš Bezpero kožišník, Michal kožišník, Klímek řezník, Mareš Hnijan, Jiřík Crha, Jan Hvizd, Havelka, Jíra kovář, Chalupy Martina Bubby, Tobiáš Vokáč, Michal, Urban švec, Matěj Kyše, Vaněk Černík, Dvuor Nejezchlebů, Šimek Rousek Mazač, Jiřík malíř, Blažek Svěcený, Vaněk šlejfir, Dvuor sanitrníků, Barton Skrle, Martin Vlčkův, Pavel tkadlec, Tomáš Židek, Toma líkař, Blažek kožišník, Jíra Třesoahlávek, Zbor bratrský, Jíra Rabas, Martin Tkadl, Ščepán Douda truhlář, Dvuor Matouše Miloty, Barvíř, Vaněk kožišník, Vávra zámečník.

Suma osedlého v městě za zdmi i při městě 318.

Odtud platy všechny podle listu pána jeho milostí starší sumou spravují na groš český:

Suma furních peněz o Vánocích 15 kop.
Suma čestných peněz o témž čase 4½ kopy 10 gr.
Suma solních peněz o témž čase 2½ kopy 18 gr.
Suma za krmení vepřů z velikého mlýna o témž čase 2½ kopy 10 gr.
Suma za zabíjení dobytka na Helfnštejn od řezníků lipenských o témž čase 45 gr.
Suma za 10 seker o témž čase 15 gr.
Suma čestných peněz o Velikonoci 4½ kopy 10 gr.
Suma (ouroku) [platu za odmrť] o sv. Jíří z města 30 kop.
Suma ouroku z Horecka o témž čase 3½ kopy (24) [16] gr.
Suma z téhož Horecka za 5 funtův pepře po 7 gr. a za dva zajíce 6 gr. učiní o témž čase 1 kopu 6 gr. Mají dáti pepř.
Suma ze mlýnu velikého městckého o témž čase za puol léta 15½ kopy.
Suma ze mlýnu u novej valchy (1 kopa 15 gr.) [2½ kopy].
Suma ze mlýnu na Hladové o témž čase 1 kopa 15 gr.
Suma ze mlýnu pod šlejferními oseckými o témž čase 1 kopa.
Suma solních peněz o sv. Janě 2½ kopy 18 gr.
Suma (ouroku) [platu za odmrť] o sv. Václavě z města 30 kop.
Suma ouroku o témž čase z Horecka 3½ kopy 24 gr.
Suma ze mlýna městckého velikého o témž čase 15½ gr.
Suma ze mlýnu u novej valchy o témž čase (1 kopu 15 gr.) [2½ kopy].
Suma ze mlýnu na Hladové o témž čase 1 kopu 15 gr.
Suma ze mlýnu pod šlejferními oseckými o témž čase 1 kopu.
Suma mýta ročního o témž čase 30 kop.

Toto platu od fojtství lipenského fojt lipenský spravuje.

Kouzelného od 72 hospodářův po 7½ gr. učiní o sv. Jíří 9 kop a o sv. Václavě 8 kop.

Poddymího od 1 sta 18 hospodářův po 1 gr. učiní o sv. Jíří 2½ kopy 18 gr. a o sv. Václavě 2½ kopy 18 gr.

Od rolníků z rolí okolo města o sv. Jiří 11½ kopy 28 gr. 1 den., o sv. Václavě 11½ kopy 28 gr. 1 den.

Zvláště od týchž rolníků z pěti gruntuov a ze dvou zadkuov o sv. Jiří 18 gr. 3 den., o sv. Václavě 18 gr. 3 den.

Týž on fojt spravuje od ševců a pekařův, co v běžných důchodech dále poznamenáno jest.

Toto židé lipenští pánu jeho milostí platu dávají.

Suma podle smlúvy s nimi učiněnej o sv. Jiří 12½ kopy, o sv. Václavě 12½ kopy.

[Těž podle smlúvy s nimi učiněné mají dávati jeho milostí pánu 6 funtů pepře a jedno sto zadků každý rok a při sv. Janě Křtiteli 8 fl.]

Plat od soukeníkuov lipenských.

Soukeníci lipenští dávají stále pánu jeho milostí od starodávna postav sukna.

Ten se obrací na holomky při rybnících k lovení jarnému [Od soukeníkův stále z překupování suken přespolních o sv. Václavě 5 kop, o sv. Jiří 5 kop.]

Plat z šlejferny od nozíruov lipenských o sv. Martině šlejfení na Hladově z 1 kola.

Matěj Čáp z šlejferně o sv. Martině půl kopy 1 gr.
Jan Melchar z šlejferně o sv. Martině půl kopy 1 gr.
Pavel Matějů z šlejferně o sv. Martině půl kopy 1 gr.
Jan Zemek z šlejferně o sv. Martině půl kopy 1 gr.

Šlejferně u Matějova mlýna z 1 kola.

Martin Včelka z šlejferně o sv. Martině půl kopy 1 gr.
Jakub nozír z šlejferně o sv. Martině půl kopy 1 gr.

Šlejferně při mlýně obecném z 1 kola.

Jiřík Třesohlávek z šlejferně o sv. Martině 7½ gr. 3½ hl.
Toman Brožuov z šlejferně o sv. Martině 7½ gr. 3½ hl.

Z šlejferně pod stavem oseckým z 1 kola.

Vaněk šlejfir půl kopy 5 gr.
Brož nozír půl kopy 5 gr.
Bartoň Vostříšek půl kopy 5 gr.
Brož nozír půl kopy 5 gr.
Jira Třesohlávek půl kopy 5 gr.
Mikuláš Třeštík půl kopy 5 gr.
Chmel půl kopy 5 gr.
Matouš farář půl kopy 5 gr.

} z šlejfirně o sv. Martině.

(Pokračování.)

Jos. Pilnáček, Vídeň:

Vídeňský archiv hr. Wilczků.

O bohatosti Vídně na naše vlastivědné prameny, napsal jsem již asi sto různých článků hlavně proto, že vím, že nejen naší veřejnosti, ale i našim odborným pracovníkům není ani přibližně známo, co vlastně vídeňské archivy obsahují a jaké vzácné památky zde lze najíti.

Jest zde zastoupena celá Morava, Slezsko a samozřejmě i Čechy a Slovensko a vzácnostmi, o kterých nemáme správného ponětí.

Dnes uvedeme stručný obsah jednoho z úplně neznámých vídeňských archivů, totiž archivů hrabat Wilczků, jenž se nachází na hradě Kreuzensteině u Vídně. Hlavně proto, že Wilczkové pochází z moravskoslezského pohraničí, jsou i památky této oblasti zde velmi četně zastoupeny.

V první řadě jsou to pergamenové listiny, tvořící dvě skupiny, totiž t. zv. rodinné listiny, jichž jest 509, počínající listinou z roku 1410 (vystavenou v Krakově). Druhá skupina jsou listiny různé provenience, mezi kterými nachází se hodně listin pocházejících i z Čech a několik slezských.

Jinak přebohaté je oddělení rukopisů obsahující urbáře, gruntovní knihy, které v krátkosti uvádíme:

Polská Ostrava 9 svazků z doby 1831—1834 (Rentamt)
Záměst u Pol. Ostravy 1 sv. 1802 (Rentamt)
Hrušov u Pol. Ostravy 1 sv. 1802 (Rentamt)
Malé Kunčice u Pol. Ostravy, 1802 (Rentamt)
Horní Lhota, urbář z r. 1604
Velká Polom, pozemková kniha z r. 1700
Klimkovice (předměstí sv. Kateřiny) pozemk. kn. z r. 1750
Velká Polom, pozemk. kn. z r. 1675
Záměst, pozemk. kn. z r. 1771
Malé Kunčice, pozemk. kn. z r. 1787
Muglínov, pozemk. kn. z r. 1741
Budišovice, kniha smluv z r. 1733
Langnov, pozemk. kniha a kniha smluv z r. 1739
Hrušov, pozemk. kniha z r. 1780
Vrbice (nad Kunčicemi) pozemk. kn. z r. 1711
Polská Ostrava, urbář z r. 1681
Radvanice, pozemk. kniha z r. 1786
Vřesnia, pozemk. kniha z r. 1743
Chabičov, urbář z r. 1582 (až do r. 1812)
Pránsné Pole (Schönfeld), pozemk. kn. z r. 1740
Polská Ostrava, 1802 (Rentamt)
Hrušov, Vrbice 1819 — (Rentamt)

Záměst-Muglinov 1819 — (Rentamt)
 Malé Kunčice, Svrklany (Swirkl), Radvanice, Hranečník a Křívec (Krziwietz) 1819 (Rentamt)
 Velká Polom 1830 (Dingrechts-Protokoll, Grundb.)
 Muglinov 1802 (Dingrechts-Protokoll, Grundb.)
 Josefsdorf 1802 (Dingrechts-Protokoll, Grundb.)
 Radvanice 1802 (Dingrechts-Protokoll, Grundb.)
 Vrbice 1802 (Dingrechts-Protokoll, Grundb.)
 Michálkovice 1802 (Dingrechts-Protokoll, Grundb.)
 Poruba, Svinov 1820 (Freie Grunde)
 Langnov-Hýlov, pozemk. kn. po r. 1820
 Heřmanice, pozemk. kn. z r. 1802
 Kateřinky (Kathrein), pozemk. kn. z r. 1836
 Polská Ostrava (Herschafts-Berichte) 1826
 Přípisy panství Vladislavského a Chuchelského z r. 1648 od pana Jindřicha Skrbenského z Hříště
 Vřesina, urbář z r. 1610
 Michálkovice, pozemk. kn. 1744
 Velká Poruba, urbář z r. 1678
 neznámý slezský urbář z r. 1599
 Chabičov 1833 (Dingrechtsprotokoll-Grundbuch)
 Dolní Polánka 1830 (Dingrechtsprotokoll-Grundbuch)
 Malá Lhota 1830 (Dingrechtsprotokoll-Grundbuch)
 Horní Lhota 1830 (Dingrechtsprotokoll-Grundbuch)
 Budišovice 1830 (Dingrechtsprotokoll-Grundbuch)
 Vřesina asi 1830 (Dingrechtsprotokoll-Grundbuch)
 Poruba 1830 (Dingrechtsprotokoll-Grundbuch)
 Svinov 1830 (Dingrechtsprotokoll-Grundbuch)

Swazky aktů, týkající se Klímkovic, Budišovic, Chabičova, Dobroslavic, Vel. Polomě a sev. dráhy počínaje asi dobou okolo 1660.

Zvláště důležité jsou Wilczkovské kopíře a sice Jana st. W. a na Dol. Terličku z doby 1606—1609, Mikuláše W. ml., obsahující 256 dopisů z r. 1619 18/4—1620 5/5.

Zajímavé jest také pohřební (tištěné) kázání, jež držel dne 15. května 1662 kněz Ferdinand Leopold Syrakovský nad rakví paní Judity Skrbenské (z Hříště) hraběnky Bruntálské z Vrba, manželky p. Jana star. Skrbenského z Hříště a na Šenově, Hošťálkovicích, Petříkově (atd.). Z řečeného tiskopisu vysvítá, že zemřelá Judita zanechala panu Skrbenskému 8 synů a 3 dcery. Judita zemřela dne 10. února 1662 ve stáří 69 roků a byla 54 (!) provdaná.

Uvedli jsme jen povšechný obsah tohoto doposud zcela neznámého archivu, jsouce přesvědčení, že tak aspoň přibližně naznačíme, co obsahuje a upozorníme na moravsko-slezské věci, o jejichž existenci doposud žádný nevěděl.

Dr. M. Remeš, Olomouc:

Vynikající piaristé v Lipníku.

V Lipníku se narodili, nějaký čas tam žili nebo zemřeli vynikající piaristé, o nichž podávám některé zprávy.

V čísle 3. roč. XX. Záhorské kroniky (str. 96) je zmínka, že slavný dějepisec Gelasius Dobner ztrávil první rok svého noviciátu v Lipníku.

Josef Václav Justin Michl, známý z románu Terézy Novákové »Drašar«, vstoupil 4. října 1830 v Lipníku do řádu piaristického. Byl pilným spisovatelem a z doby jeho pobytu v Lipníku je asi jeho článek »Helfenštýn na Moravě«, uveřejněný v Květech r. 1834. (Viz moji stať ve sborníku »Od Trstenické stezky«, roč. XV., 1935/6, str. 25—27.)

P. Balzar (Balcar) Angelus, rodák lipnický, zemřel v Benešově r. 1749; vydal tiskem spis: »De conscientia et peccatis«.

Bartlicius (Bartelsmann, Bartl) Bernard, o kterém jsem psal ve stati »Rektoři piaristické koleje v Lipníku« (Záhorská kronika roč. XVII., str. 47—51), zemřel v Lipníku roku 1716.

Böhm Benignus, narodil se v Prostějově r. 1685, zemřel v Lipníku. Napsal několik pojednání obsahu theologicko-filosofického a právního.

Čabak Leopold, narodil se 28. března 1685 v Lipníku, zemřel tamtéž 22. listopadu 1757. Měl jméno jako astronom, optik a mechanik. Sestrojil si sám astronomické přístroje a zanechal v rukopise některá pojednání matematická.

Hecht Aegid od sv. Ferdinanda narodil se v Lipníku r. 1664. Osmnáctiletý vstoupil r. 1682 do řádu. Působil jako učitel v latinských třídách a také jako kazatel. Byl rektorem v Rychnově, Kroměříži a Benešově. Zemřel 5. října 1726. Tiskem vydal »Betrachtungen über das bittere Leiden und Sterben unseres Heilandes Jesu Christi« (Praha 1707). Meditationes ex italico in latinum translatae. (Olomucii 1726.) Byl také dobrým kreslíčem. Podle jeho vlastnoručních kreseb vynikajících členů piaristického řádu byly pořízeny mědirytiny v Augsburgu.

Maschat Remigius a S. Erasmo (viz moji stať v této kronice) narodil se v Pacově r. 1692, roku 1710 vstoupil do řádu a působil v něm dlouho jako učitel. Zemřel v Lipníku 1. února 1747. Vynikal v řečtině, hebrejštině, filosofii a theologii. Byl hudebním theoretikem i skladatelem. Od něho je řada spisů: Antithomista philosophiam thomisticam impugnans (Wildberg 1723). Parerga philosophiae vel reflexiones in universam rationalem philosophiam (ib. 1724). Summulae disputatae seu logica minor (Roetzii 1724). Assertiones ex universa theologia depromptae (Znoymae 1727). Resolutiones juris canonici (ib. 1730). Relationes historico-canonicae de instituto cler. regul. scholarum piarum (ib. 1731). Epitome processus criminalis summarii regularibus usitati (ib. 1732). Disputationes juridicae super praecipuis juris Justiniani controversiis (ib. 1732). Cursus juris canonici (ib. 1735, Romae 1769, Ferrariae 1760, Augsburgi 1761). Collationes theo-

logicae LX in genesisim; collationes practicae super jure naturali, divino et ecclesiastico XII; collationes theologicae super difficilioribus sacrarum scripturarum locis XVIII — není známo, kdy a kde ty tři spisy vyšly. Collationes theologicae e sacro codice veteris et novae legis depromptae XXIV (Znoymae 1736). Historiae sacrae veteris et novae ecclesiasticae examina XVI in gratiam studiosae juventutis. (Partes duo — ib. 1738.) Historiae profanae quatuor monarchiarum: assiricae, persicae, graecae et romanae, regnorumque et democraticarum eis cohaerentium examina XIV. (Partes duo — ib. 1739.) Elegiographia historica praesulum Moraviae (ib. 1740).

Morawetz František (také Fr. Adolf) narodil se 18. února 1734 ve Strážnici na Moravě, zemřel v Lipníku 22. listopadu 1814. Studoval ve svém rodišti, Opavě, Olomouci. Roku 1750 vstoupil do řádu, 1752 složil sliby; studia filosofická a theologická ukončil v Lito-myšli a v Kroměříži. Učil v Příboře, Mikulově, Kroměříži, kdež byl od r. 1795 vicerektorem a bibliothekářem arcibiskupské knihovny. Napsal: »Moraviae historia politica et ecclesiastica cum notis et animadversionibus criticis probatorum auctorum. (Tomi 3. Brno 1785 až 1787 — za pomoci Adolfa Pilaře (Pilarz) a S. Floro. (* 1742 v Kroměříži, † v Kyjově 23. III. 1795.) Genealogisches Fragment eines adeligen, aus dem Königreich Neapel nach Mähren gekommenen Geschlechtes der Ritter von Galotti (Brno 1790).

Richter Florus a S. Juliana narodil se podle Wurzbacha v »Zizlau« na Moravě roku 1714. Osadu toho jména jsem na Moravě nenašel; jedna je v Horních Rakousích. V 15. roce vstoupil do řádu. Působil jako učitel na školách německých a latinských, kleriky řádu učil klasické filologii. Byl výtečným humanistou. Zemřel v Lipníku 13. dubna 1782.

Přeložil část Hájkovy kroniky do výborné latiny, kterou podle Schallera lze srovnati s latinou Liviovou. Richter napsal také několik latinských dramatických básní, které byly v rukopise v klášterní knihovně lipnické.

Winter Frant. Berthold narodil se ve Val. Meziříčí 13. února 1795, zemřel ve Strážnici 9. listopadu 1869. Studoval v Mikulově, do řádu vstoupil r. 1816, ordinován 1819. Učil nejdříve v Cechách, pak v Mikulově, v Kroměříži, kdež byl r. 1834—1836 rektorem, 1847 vrátil se do Mikulova. Roku 1856 přišel do Lipníka a žil zde do r. 1869, kdy odešel na odpočinek do Strážnice, ale ještě téhož roku tam zemřel. Vydal r. 1835 v »Neue theologische Zeitschrift« větší pojednání »Der biblische Christus« (proti spisu Dra Strausse »Leben Jesu«). Další práce: Handbuch der christlichen Religionswissenschaft für Religionslehrer und Seelsorger etc. (Regensburg 1857). Geschichte der christlichen Lehre und Kirche für Religionslehrer, Seelsorger, gebildete Laien und höhere Studirende (Wien 1861). Katholische Religionslehre für Obergymnasien und für klassisch gebildete Personen (3 díly, ib. 1865). Kirchengesänge für die Jugend der frommen Schulen (s nápěvy od mikulovského varhaníka Františka Kašky, Vídeň 1847). Od Wintra je také »Vaterländische Kirchenhymne«, otisknutá v Teuffenbachově knize »Vaterländisches Ehrenbuch. Poetischer Teil.« (Salzburg 1879,

str. 977.) Zpívali ji ve všech školách piaristických. Nápěv byl od piaristy Zephyrina Zemana. Podle Wolného (1863) zůstaly v rukopise: Erklärung der gottesdienstlichen Ceremonien der katholischen Kirche. Biblische Geschichte des alten und neuen Testaments.

V seznamu rektorů lipnické piaristické koleje je uvedeno rodiště rektora Cornella Gallische (1791—1813) Reinerz. Je to město v Kladsku a jmenuje se česky Dušníky.

Bohumír Indra:

O špitál, zbor a dům hranických Bratří.

V 3. čísle minulého ročníku tohoto časopisu byl otištěn článek Flor. Zapletala »Zbor Českých bratří v Hranicích«; připojuji k němu své poznámky. Nemám, bohužel, po ruce všechn svůj poznámkový materiál a rovněž nedostatek času a příležitosti mi brání, abych se nyní touto otázkou zabýval podrobněji.¹⁾

I. Fl. Zapletal cituje listinu Jana ml. z Žerotína z r. 1584, v níž se praví, že pán připojil k bratrskému domu grunt se zahradou, koupený na špitál od Kuny Tchořky, a osvobodil ho od všech platů panských, obecních i zemských i jiných povinností. Tento grunt Tchořčin je prý totožný s přízemním domem čp. 265, nové 2, který stojí dosud v Hranicích na rozhraní ulice Hřbitovní a Komenského, a je ozdoben pozoruhodnými sgrafity, datovanými přesně rokem 1583. Podle dvou žalmů, uvedených v sgrafitové výzdobě usoudil také dr. Ferd. Hrejsa, že mohly zdobit jediné bratrský špitál. Z. sám uzavírá kapitolu o bratrském špitálu slovy, že »tím je vyřešena s konečnou platností záhadná dosud historie tohoto zajímavého domku v Hranicích.«

Především konstatuji, že někdejší domček Tchořčin a domek čp. 265 ve Hřbitovní ulici, zdobený podnes sgrafity, jsou dva objekty zcela rozdílné, a každý ležel na opačném konci města. Zmíněný grunt Tchořčin, pozdější bratrský špitál, ležel v sousedství bratrského zboru u Veličky, na dnešním Šromotově náměstí. Najdeme o něm zápis i v předměstských registrech, založených za pana Jana Kropáče, jenž praví, že »Kuna Tchořka má grunt zaplacený, komu se kdy prodá. má se tuto zapsati.«²⁾ Grunt Tchořčin je hned za zápisem o domu a zboru bratrském.

Pan Jan ml. z Žerotína grunt koupil a připojil r. 1584 ke zboru na špitál. Odkazy na »bratrský špitál« nacházíme už na zač. devadesátých let 16. století. Tak na př. Václav Kolář odkázal v poručení 150 zl. na bratrský špitál. R. 1593 z vyplněných peněz gruntovních vzato z toho 8 zl. na špitál bratrský a 2 zl. vzal Martin k záduší bratrskému.³⁾ Bratrský špitál trval tu do neklidných dob českého povstání. Byla to malá budova pro nejchudší Bratry a Sestry. O jeho osudu dovidáme se ze zápisu jiné gruntovní knihy městské, který uve-

¹⁾ Konám pres. službu vojenskou.

²⁾ Kniha D. II. list 430, Zemský archiv v Brně.

³⁾ ibidem, l. 383.

du doslovně: »Špitál bratrský podle zboru. Letha 1624 v čas ležení lidu polského v městě od Nového léta přes masopust, to jest za 6 nedělí, ten špitál, kterýž již také k spuštění přicházel a žádný se v něm nechoval, od toho lidu polského zbořen, dříví to do města a kvartýrů svých vozili a pálili. A tak tou příčinou ten grunt neb špitál v nic přišel.«⁴⁾

Uvedené zprávy nepotřebují výkladu. Dům se sgrafity (čp. 265) ve Hřbitovní ulici není bývalým domkem Tchořčiným a nebyl nikdy špitálem Bratří. Bratrský špitál, zřízený z domku Kuny Tchořky r. 1584, ležel vedle zboru na dnešním Šromotově náměstí.⁵⁾ Zanikl a byl zničen s mnoha jinými grunty na předměstí v lednu roku 1624 Poláky, kteří leželi ve městě.

II. O domu a zboru Bratří u Veličky máme zprávy už z r. 1560. O existenci zboru u Veličky v té době nebylo pochybností. R. 1596, krátce po příchodu nového duchovního správce hranických Bratří kněze Bratra Václava Preysa, byl zbor přestavěn a značně rozšířen. Zprávu o tom nám zapsal sám Bratr Václav Preys ve svém kalendáři.⁶⁾ Zbor dostal tehdy úpravnější podobu, která však byla značně odlišná podoby dnešní.

Vedle zboru ležel už v sedmdesátých letech často uváděný dům bratrský jako samostatná budova. Zapletal se opět mýlí, považuje-li přízemní budovu, přistavěnou k dnešnímu čsbr. zboru za starý »bratrský dům neboli faru, kde byla umístěna také bratrská škola pro děti domácí i přespolní.« Starý bratrský dům už dnes neexistuje.⁷⁾ Domek čp. 178, považovaný Z. za bratrský dům se školou je přístavba z let 1780—1811. Původní vchod do zboru byl totiž v dnešní boční zdi, obrácené k městu. Toto bývalé průčelí zboru s kruhovým oknem nad bývalým vchodem nám z valné části zakrývá bok přistavěného domku. Stopy někdejšího vchodu jsou podnes patrné u schodů na půdu v domku čp. 178, obrysy kruhového okna lze pak zjistit na půdě zmíněného domku i na kůru čsbr. zboru.

Původní vchod, okno a celkovou podobu někdejšího zboru vidíme na obrázku Hranic z r. 1750, Gallašově kresbě. Srovnáme-li tuto kresbu s Gallašovým pohledem na město z r. 1811, vidíme mnoho změn. Kostelík byl tehdy už proměněn v solnici. S obou stran přistavěny menší domky, původní vchod i okna zazděna, boční vchody (dnešní) prolomeny, věžička odstraněna.

Z obou přístaveb uchoval se jen domek čp. 178, považovaný Zapletalem za bratrský dům. Druhá přístavba s opačné strany kostelíka na místě bývalého presbytáře, byla stržena při úpravě kostelíka na čsbr. zbor v r. 1923.

III. Zbor bratrský, přestavěný Preysem r. 1596, jediný přetrval sousední dům bratrský i špitál. Za obležení města Mansfeldskými

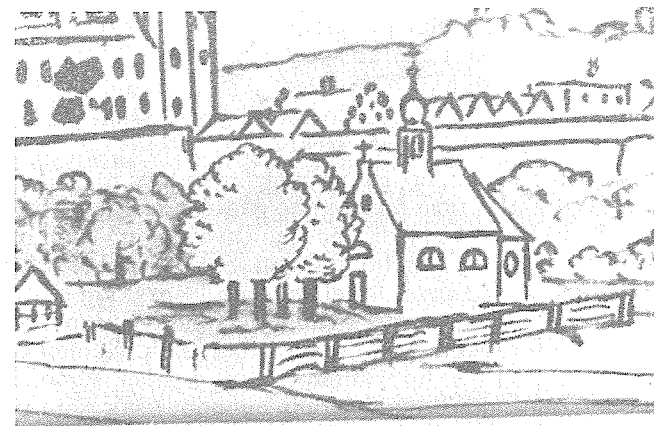
⁴⁾ Sign. 57, s. 167. Farní archiv v Hranicích.

⁵⁾ Dům č. p. 265 je také jasně označen r. 1583, a darovací list Jana ml. z Žerotína až z r. násli.

⁶⁾ Zapletal má zprávu z Hrejsy, Reformační sborník VI., 34. Hrejsa omylem při zápisech Preysových důsledně cituje, že jsou z Eberova kalendáře. Zápisy ty však pocházejí z kalendáře J. Stigelia.

⁷⁾ O něm pojednám ve zvláštním článku, rovněž tak o bratrských pozemcích.

r. 1626 byl spálen střelbou městské posádky, aby Mansfeldští nemohli z těchto blízkých předměstských domků škodit městu.⁸⁾ Tehdy spálen i onen domek Jana Stařečka, ležící podle zboru, někdejší příbytek Br. Václava Preysa, pojatý pak r. 1628 s mnoha jinými do knížecí zahrady.⁹⁾ Mansfeldští totiž vypálili celé Novosady a Dietrichštejn

Zbor hranických Bratří (kostelík sv. Šebestiána r. 1750).

Zbor hranických Bratří (Solnice 1811).

spálené grunty zabral na rozšíření zámecké zahrady. Misionář jesuita Jan Skutellan, pracující na rekatolisaci města, měl sice už v r. 1624 v úmyslu zbor zasvětití na kostel Všem svatých a zříditi v něm tři oltáře, než mansfeldská rebelie a spálení zboru způsobilo, že kostelík

⁸⁾ Sign. 57, str. 167. Obširněji jsem o tom psal v hranickém Průvodci, vyd. 1936, kde stručně též o bratrském špitále.

⁹⁾ Boh. Indra: Knížecí zahrada při zámku hranickém, Z. k. XIV., 119.

zůstal pak delší dobu pustý.¹⁰⁾ Později byl tento kostelík sv. Marka Evangelisty, někdejší zbor, restaurován knížetem Dietrichštejnem, hranickou vrchností, a zasvěcen sv. Šebestianovi.¹¹⁾

Podobu obnoveného kostelíka z r. 1750 vidíme i na kresbě Gallašově. Připomíná v mnohém kostelíček Nar. Panny Marie, přestavěný r. 1595, do něhož pak za Josefa II., po zrušení kostelíka sv. Šebestiana a jeho přeměně v solnici, přenesen i jeho oltářní obraz a některé sochy svatých, které tam zůstaly podnes.¹²⁾

Zrušený kostelík sv. Šebestiana, přeměněný v solnici, byl v r. 1923 opět upraven ve zbor českobratrský. Až do této úpravy měla solárna zhruba tutéž podobu jako na Gallašově kresbě z r. 1811.

Pokud jde o výzdobu bratrského zboru v Hranicích, v níž Z. vidí dílo tehdejšího drahotušského písaře městského Matěje Sabína, kterého přímo označuje za Bratra, považují věc za ukvapenou. Nemáme dosud přes zprávy Hrejsovy¹³⁾ přímého důkazu Sabínova bratrství. Víme však určitě, že jeho bratr Pavel Johel byl sám luterským správcem církevním a rodiče jeho byli rovněž evangelíci (oddavky, pohřby). V r. 1595 šlo o výzdobu luterského kostela v Drahotuších. Nechci tím tvrdit, že by Sabín byl pevným luteránem, když o něm víme, že Bratřím byl nakloněn. Stejně oprávněně mohli bychom však sem postavití Jana Červenku, malíře, usedlého v Hranicích, známého autora několika písní v šamotulském kancionále, hranickým Bratřím jistě bližšího.¹⁴⁾

IV. Dům se sgrafity ve Hřbitovní ulici čp. 265, nové 2, který Z. mylně považuje za někdejší domeček Tchořčin a za bratrský špitál, označil jsem již v hranickém Průvodci za bývalou bratrskou školu. I citáty žalmů průčelné stěny, podnes čitelné, hlavně však žalmy druhé štěny ukazují na školu. Jesuita Jan Skutellan ve své zprávě kard. Dietrichštejnovi r. 1624 navrhuje přeměnit tuto bratrskou školu na špitál a městský špitál u farního kostela chce zbořit na rozšíření hřbitova. Je také zajímavé, že Skutellan v této zprávě z 9. března se vůbec nezmiňuje o bratrském špitálu, který už neexistoval.

O bratrských domech, bratrském záduší a pozemcích pojednám zvláště.

¹⁰⁾ Fr. Hrubý: Moravské korespondence a akta I., str. 414.

¹¹⁾ *Secunda ecclesia ex altera civitatis parte sita, quondam dicata fuit S. Marco Evangelisto, sed tempore distribios a Mansfeldianis direpta, devastata, nunc iterum a Celsissimo Principe restaurata, necdum tamen reconciliata. Habet altare 1 S. Sebastiani, eius honori idem Celsissimus illam intendit. (M. D. de anno 1672, s. 41.)*

¹²⁾ Boh. Indra: Oprava hranického kostelíka r. 1595, Z. k. XVIII., str. 6.

¹³⁾ Ročenka Husovy fakulty 1930/31, str. 9—26 a Reformační sborník VI., str. 26 a 34, kde vystupuje s Br. Preysem.

¹⁴⁾ Boh. Indra: Hraničtí literáti bratřtí, Z. k. XVI. 43.

Florian Zapletal:

Správa na statcích Viléma z Pernšteina.

Vilém z Pernšteina měl rozsáhlé statky v Čechách i na Moravě, zejména v Pobečví, kde mu patřila panství Hranice, Drahotuše, Lipník, Přerov, Tovačov a Kojetín.

Všechny své statky rozdělil Vilém ještě za svého života svým synům Janu a Vojtěchovi. Oba dva se zavázali listy ze dne 12. března r. 1507, že se zachovají podle otcova rozhodnutí. Dne 25. března téhož roku rozdělil Vilém statky tak, že statky v Čechách dostal syn Vojtěch, statky na Moravě syn Jan, v tom zámek Tovačov, dědičný se vším jeho příslušenstvím, což k němu přísluší dědičného neb manského nebo zápisného, městečko Kojetín zápisné se vším jeho příslušenstvím, zámek Přerov dědičný s příslušenstvím, zámek Helštein s městem Lipníkem dědičný se vším příslušenstvím i se zbožím drahotušským a zámek Hranice s městem dědičný se vším jeho příslušenstvím. Ale Vilém pravi výslovně, že statky rozdělil ještě ve svém zdravém životě proto, aby po jeho smrti každý věděl, co jest čího, a aby nevznikly spory o statky.

Listy ze dne 6. dubna r. 1507 vyznali oba synové Jan a Vojtěch z Pernšteina, že jsou spokojeni s otcovými dílčími listy a že se podle nich zachovají. Také slíbili svému otci, jestliže by za života svého na ně jakou práci vložil a některé zámky nebo statky svěřil k opatrování, že tak učiní věrně a právě.

Dílčí listy měly tedy vejít v platnost teprve po Vilémově smrti. Až do té doby (do 8. dubna r. 1521) podržel Vilém všechny statky ve svých rukou, a jeho synové mu pouze pomáhali při správě těchto statků.

Píše o tom výslovně ve svém listě 7. dubna r. 1520: Statku, kteréhož jest mi pán bůh půjčiti ráčil do vůle své, dokudž ráčí mi toho příti, ne jiný, ale já jím vládnouti chci a v něm žádnému ani synu tolikéž jako obecnímu nerad bych nic sobě mistrovati dal, pokudž mne pán bůh ráčí ještě při tom rozumu držeti. Než kdež jest osoba má, jest i statek můj i hrdlo mé.

Tento zásadní Vilémův projev možno demonstrovati na záležitostech jednotlivých statků jeho, zejména v Pobečví, a to v posledním roce Vilémova života.

Potštátské panství, které hraničilo na jihu s panstvím hranickým, držel tenkrát Jetřich Podstatský z Prusinovic. Dne 10. listopadu r. 1520 posílá mu Vilém dopis z Hranic. Je rád zprávě, že v sobotu bude u něho na Hranicích. Šlo o přátelské urovnání sporů mezi poddanými obou, při čemž pravi Vilém, že jistě poctivá věc jest, kdež člověk může bez soudův býti, i pobožná. V listě uvádí se Vilémův purkrabě na Hranicích. Jetřichovi platil také Vilémův list, daný a psaný na Hranicích 22. listopadu r. 1520. Žádal ho, aby mu propustil uvězněného poddaného.

Tehdy se zastal Vilém také svých poddaných z Helfenšteinského panství. Dne 27. října r. 1520 psal z Hranic panu Jarolímovi Barskému v té věci. Lidé Vilémovi ze Lhoty jižně od Helštýna přišli k němu a

žalovali mu, kterak jim velké nátisky dělá Jarolím Barský, což se pastev dotýče na Kladnisku, ježto jim v tom nikda překáženo nebylo za Viléma od žádného pána, než volně jest paseno vždycky s obou stran. A Vilém má za to, že od pěti pánův, jakž pomní a na tom zboží je, žádné nejmenší nesnáze o to nebylo. Proto žádá pana Barského, aby takových věcí zanechal, a čehož lidé jeho za jiných pánův užívali, že jim v tom překážky činiti nebude.

V téže věci píše Vilém panu Jarolímovi v listě z Lipníka 29. října r. 1520. Lidé jeho toho užívali, jakž Vilém Helfenštein koupil, bez překážky všech.

Pan Jarolím Barský psal se z Baště, držel tenkrát nedalekou od Lhoty Šišmu a psal se podle ní, jak bylo patrno z nápisu na jeho náhrobním kamenu v kostele v Pavlovicích (zemřel r. 1538).

Stejně se zastal Vilém z Pernštejna svých poddaných v Beňově, kteří patřili k Vilémovu přerovskému panství. Dne 25. října r. 1520 dopsal Vilém z Hranic urozeným vladykům Otíkovi a Janovi Řikovským. Lidé jeho beňovští zpravili ho, kterak jim oba škody čini a po obilí jim jezdí, a když jim co o to dějí, ještě je bítí chtějí. Zejména pan Jan člověka Vilémova jednoho z Beňova chtěl bít a psy na něho štvál a snad by ho byl i zabil, kdyby mohl. Proto žádá Vilém oba vladyky, aby lidem jeho škody nečinili a nad nimi své vůle neprovozovali. Úředníku svému i lidem svým rozkázal, aby se bránili, kdyby jim Řikovští jakou škodu činiti chtěli.

Vladykové Otík a Jan Řikovští drželi tenkrát sousední Dobřčice.

Nejinak tomu bylo na panství tovačovském. Dne 17. března r. 1520 dopsal Vilém z Prostějova panu Hynku Rokytnickému, kterak byl zpraven, že nějaké nesnáze jsou dílem od něho, dílem od syna jeho na úředníka Vilémova tovačovského, což se gruntů dotýče. Vilém navrhuje, aby na všechny meze, kde které mezi sebou mají, vyjel osobně Hynek z Rokytnice a buď Vilém sám nebo jeho syn, aby při tom byli s obou stran dobří lidé jako svědci, aby byly změřeny některé louky, aby byly všechny meze všude obnoveny, a aby tak jedni druhým do jejich statků se nevtahoval, ale každý svého užíval.

Téže věci týká se Vilémův dopis Hynkovi Rokytnickému z Prostějova dne 19. března, v němž je stanoven rok o ty meze. Vilém praví, že nikterak nedopustí, aby se mu kdo měl pod jakýmkoli způsobem do jeho vtahovati, a upozorňuje Hynka, že jeho syn mnoho fouká a že k tomu foukání nemá důvodu.

Panství Tovačov a Rokytnice spolu sousedily. Držitelem rokytnického statku byl tehdy Hynek z Ludanic a z Rokytnice a jeho syn Půta z Ludanic.

Z několika uvedených konkrétních dokladů je patrno, že Vilém z Pernštejna spravoval všechny své statky až do své smrti sám, a že jeho synové Jan a Vojtěch mu v této správě pouze vypomáhali. Všechno, co se podnikalo na těchto statcích, bylo podroběno Vilémově vůli.

Tato skutečnost má nemalý význam při posuzování zejména stavební činnosti na pernštejnských panstvích za Viléma. Jeho vkus a jeho záliba rozhodovala ve všem.

Mjr. děl. Rud. Jansa, děl. pl. 4 (dř. 53):

Lipník nad Beč. vojenskou posádkou.

(Dokončení.)

Do rukou majitelů nevrátily se všechny pozemky zabrané v r. 1914. Uvolnění bylo projednáno dne 29. března 1922 společnou komisí. Přítomni byli: za okresní správu politickou v Hranicích m. taj. Dr. F. Janiš, za berní úřad Dr. Horák, za M. N. O. mjr. Brablec, za Z. V. V. kpt. int. Janovský, za finanční prokuraturu min. rada Dr. Lom, za Pachtovní oekonomii Redlich, ing. Proskovetz, Karas, Holešovský, Dr. Altar, za město Lipník starosta Dr. Vítek a radní Černocký, za posádkové velitelství plk. Hron, znalci a svědkové.

Majitelé přednesli stížnost, že od r. 1917 nedostali nájemné, ač stvrzenky na ně předložili voj. staveb. odděl. v Krakově a dne 25. 8. 1919 likvidujícímu ministerstvu války, odděl. 15 B ve Vídni. Za Rakouskem měli smluvní nárok na úhrnné odškodné K 26.464.47. Žádají vyplacení těchto peněz od ČSR na účet likvidační podstaty. Rovněž od ČSR od převratu nedostali žádné nájemné. Stavební ředitelství povolilo ihned výplatu nájemného za dobu od 1. XI. 1918 do 31. XII. 1921. Pozemky žádají majitelé zpět urovnané, odstranění základy staveb do hloubky 50 cm, vyměření parcely na účet vojenské správy. Budou-li se stavěti kasárny, jsou ochotni prodat, ale raději vyměnit. Vlečku odstranit. Za nájemné Kč 90— jsou ochotni pronajmout.

V jednání trvajícím půl dne rozhodnuto ponechat cenné přístavby. Kalkulaci pro předání pověřeni znalci.

Nemám dalších zpráv o provedení této kalkulace, kterou končí voj. zábor cukrovaru a zůstávají v něm na dále jen pozemky barákového tábora.

O těchto bylo jednáno dne 29. září 1925 u obecního úřadu v Lipníku n./B. (čj. 238.122 int. ubyt. ZVV. Brno). Dosavadní nájem končil dne 31. X. 1924. Nájemné se určí dle ceny 625 kg moravského žita na plodinové burse v Olomouci a to vždy mezi 1. X.—31. XII. pro následující rok. Toto bude nájem za 1 ha půdy. Nájemné je splatné za celý rok v době od 1.—10. II. Platnost smlouvy na 6 let. Ostatní podmínky stejné jako dříve. Další ujednání s majiteli pozemků bylo v r. 1929 a to na dobu od 1. 11. 1929 do 31. 10. 34 a pak v r. 1934 na dobu od 1. 11. 1934 do 31. 10. 1940.

Dělostřelecký pluk 53 byl posádkou v Lipníku n./B. do 20. září 1932, kdy přesídlil do Josefova. Byl to pluk postavený v Itálii ve dnech 1. 11.—1. 12. 1918. Z italských legionářů byla sestavena 1. baterie, všechny ostatní z italských domobranců. Do ČSR přijel pluk dne 27. 12. 1918, prodělal Těšínsko, Slovensko a po různých posádkách přemístěn dne 6. října 1921 do Lipníka, aby hned po příchodu prodělal svou první mobilisaci na půdě ČSR proti Maďarům.

Pluk pobyl tedy v Lipníku skoro plných 11 let a možno říci, že s Lipníkem srostl.

Jistě, že patří do dějin Lipníka také pár slov o jeho vojácích. — Posádkové město stává se svými vojáky známým snad v každé nejzapadlejší dědině státu. Jeho hospodářský ruch se zvedá. Bylo vy-

počteno svého času v Důstojnických Listech, že při 7% zisku přináší pluk ročních Kč 700.000 čistého městu. Je to suma pozoruhodná pro menší město. Město dostává živější spoje. Členové posádky jsou většinou cizinci, vázaní na místo buď po řadu let (z povolání), nebo řadu měsíců (mužstvo). Pozorují, srovnávají. Město má příležitost šířit znalost o sobě — ovšem ve smyslu dobrém i špatném a je jediné jeho věcí, jak tato mlčenlivá propaganda rodné obce dopadne. Vezmeme-li v úvahu skutečnost, že dobrá polovička mužstva je menšinových národností a dostí Slováků a Rusínů, dostává propagace i ráz přímé státotvornosti. Prostá logika vojínů zhušťuje se asi do myšlenky jediné: »Lipník je první české město, které jsem viděl, ostatní vypa-
dají asi všechna stejně, český občan v Lipníku, toť češství samo!«
S novými poměry narůstají prostě nové problémy a s nimi povinnosti.

Vojenskému gážistovi velkých společenských nároků Lipník ovšem nepostačuje. Ale kolik je takových? Většinou se tam cítí dobře a kdo chce, vždy si najde dobrou, ušlechtilou společnost civilní. A kdo se ohradil zdí nepřístupného osamocení — toho také někdo nepostrádá.

Končím svých několik slov o posádce v Lipníku n./B. Bylo těžké shledávat potřebné dokumenty, o něž se tu opírám. Prohlédl jsem vše, co mi bylo z vojenských dokumentů k dispozici. Bylo toho žalostně málo. V popřevratovém »nadšení« zmizela většina cenných dokladů a neváhám říci, že nenašel jsem seriosní poměr k těmto dokumentům u všech osob, jichž rukama tyto věci probíhaly. Je s podivem, jak málo lidí má smysl pro historii a odpovědnost před ní. Devísou doby je všude jen přítomnost.

K historii posádky patří jistě několik slov o poměru mezi vojskem a občanstvem. V dřívějších letech popřevratových k nějakému důvěrnému poměru nedošlo. Vzájemný styk omezoval se na nutné úřední úkony, jinak bylo poměrně málo důstojníků, kteří občas přišli mezi občanstvo. Vysvětlují to jakýmsi odklonem vyvolaným dlouhotrvající válkou, nebo různorodým složením důstojnického sboru v první sestavě, ale na druhé straně bylo to občanstvo samo, které projevovalo o vojsko menší zájem nebo ho projevovalo potud, pokud z toho mělo určitý zisk, jako obchodníci, živnostníci a pod. V posledních letech se poměr občanstva k vojsku úplně změnil a možno s radostí konstatovat, že je všeobecně velmi přátelský. Řada důstojníků je činná v různých spolcích a korporacích, pracuje v osvětě, důstojníci jezdí po venkově a přednášejí jmenovitě v poslední době o brannosti národa a pod. Také rotmistři plně zúčastní se veřejné činnosti, pak i mužstvo případ od případu posiluje život v tělovýchovných a sportovních organizacích a tak je vidět krásnou spolupráci vojska s občanstvem.

F. N.:

Ze slavné doby hradu Helštýna.

II.

Na hradě byly ovšem konírny pro jízdní a tažné koně, jistě také nějaký hovězí dobytek byl chován na hradě nebo poblíž hradu. V době pozdější připomíná se na Helštýně také svinský dvůr. Byl asi dřevěný a poblíž hradu, snad jižně pod hradem.

R. 1571 působí na hradě Jakub st. Vojska z Bogdunčovic, úředník, Žibříd, purkrabí, Martin Drozd, hradecký, Manda, hospodyně ze dvora svinského.

Na Helštýně žilo tedy 25—30 mužů, mimo to ženy a děti. Uvážíme-li, že na hradě byly také kanceláře úřednické, podíváme se, kde se všichni směstnali, když obytné zděné budovy jsou až ve vnitřním hradě za čtvrtou branou. Velikou výhodou bylo sice společné vaření pro všechny v jedné kuchyni, ale i tak by neměli místa, kdyby nebyly byty a jiné potřebné místnosti ze dřeva na prvním a druhém nádvoří, které za pozdější doby zmizely beze stopy.

Jan z Pernštejna zdržoval se nejvíce na Tovačově v novém, pohodlném zámku, který si vystavěl r. 1492 slavný Ctibor Tovačovský z Cimburka v nejmodernějším tehda slohu renesančním. Často bydlel v Prostějově, Hranicích, Přerově a obou Meziříčích. Po smrti bratrově sídlil nejvíce v Pardubicích, ale rok co rok dojížděl na Moravu.

Vojtěch z Pernštejna byl věhlasný muž, ušlechtilého ducha, zájmem o veřejné věci podobný svému otci Vilémovi, po kterém nastoupil r. 1514 v úřad nejvyš. hofmistra a zastával jej až do své smrti r. 1534. Když zahynul král Ludvík v bitvě u Moháče, pomýšlela část české šlechty voliti jej za krále. Byl dobrým hospodářem a při tom svým poddaným milostivým pánem. Rád stavěl; nádherný renesanční portál z r. 1529, vedoucí do zámku v Pardubicích, hlásá dosud jeho zálibu ve výtvarném umění. Spolu s bratrem Janem vystavěl krásný gotický kostel z mramoru v Doubravníku u Tišnova, jako pohřební místo rodu pernštejnského. Sám však tam není pochován, nýbrž ve farním kostele v Pardubicích. Dosud tam stojí uprostřed kostela vyvýšený, umělecky provedený, mramorový náhrobek na způsob katafalku s ležící postavou zemřelého.

Podle rodinné smlouvy zdědil Jan z Pernštejna po svém bratru všechny statky v Čechách. Vojtěchovy dvě dcery byly odbaveny penězi, aby se nezmenšilo jmění rodu pernštejnského. Jan soustředil tak ve své osobě rozsáhlé panství svého rodu a byl proto nazýván »bohatý«.

Také Jan z Pernštejna byl muž vynikající. Zastával nejvyšší úřady na Moravě, dvakrát byl nejvyš. komorníkem a dvakrát zemským hejtmánem. Nebyl rozmařilým, ani špatným hospodářem, ale neměl již takové štěstí v hospodářství jako jeho otec Vilém. Změnily se také hospodářské poměry od nastoupení Habsburků. Častými výpravami proti Turkům a válečnými daněmi byly naše země doslova vyssávány. Na př. r. 1543 vydržoval Jan v polí ze všech svých panství

500 jízdních a 3.500 pěších. Při tak rozsáhlém panství nevycházel poslední léta svého života z peněžních nesnází. V dopise Janu Čeplovi z Bělku r. 1543 píše: »... jakož má chuť veliká byla ke kupování statkův, pod kterouž chutí na těžkosti jsem nic nemyslíl a jich u sebe nerozvažoval, neb mysl opanovala rozum; ale znajíc těžkosti své, mnohem větší chuť mám k prodávání statkův nežli ke kupování a bych byl kupování a stavění nechal, o těch těžkostech bych byl nevěděl. Ale přísloví jest, »jak je zajíc v jíše, tak je černý«, tak já, jak jsem v ty dluhy vlezl, již nevím z nich kudy kam. Pak můj milý pane Jene, netoliko bych Hrušovany prodal, než prodal bych i jiné, kdyby chtěl ode mne co koupiti a víte-li někoho, kdo by statky kupovati chtěl, oznamte mi, chci se slušně smluviti, neb tak jak jsem vám prve napsal, že raději v chalupě svůj chléb jísti budu, než v malovaných pokojích cizí.«*)

I Jan z Pernšt. měl zálibu ve stavbách. Pěkná renesanční památka po něm je kamenný most do zámku v Pardubicích, čisté kamenické práce. Také na hradě Polštýně a Kunětické Hoře sesíloval opevnění, dolní brány jsou z jeho doby. Bartovský píše (Vlastivěda, okres hranický), že Jan z Pernšt. vystavěl r. 1516 nynější zámek v Hranicích. Stavěl-li tam co, nebyl to ovšem nynější zámek, ten je z doby pozdější. Baďura uvádí (ve Vlastivědě, okres lipenský), že obytné stavení čili palác na Helštýně vystavěl Jan z Pernšt. v letech 1540/50, dokladů neudává, možná, že opakuje jen mínění Prokopovo, který tvrdí totéž.

Provedení stavby této domněnce odporuje. Ze starší doby není (alespoň ne hodně starší), tehdy se stavělo ještě ve slohu gotickém, a z mladší také ne, to se stavělo již daleko ozdobněji. Jan z Pernšt. nestavěl na Helštýně palác pro sebe, měl hradů a zámků pohodlnějších dosti jinde, ale nikde hradu pevnějšího, stavěl spíše byt pro svého zástupce, úředníka a správu panství. V nádvoří nejsou arkády, vchod do paláce je úzký a nízký, bez ozdob, bez znaků a nápisu, také bez letopočtu. Proti nádhernému portálu v zámku pardubském z roku 1529 vyjímá se helštýnský velmi uboze. Některé světnice neměly ani kamen, rytířský sál čili velká síň neměla oken, nýbrž jen dvoje dveře na terasu. Jen v přízemí byly místnosti klenuty, poschodí mělo dřevěné stropy na trámech, které nebyly do zdí zapuštěny, nýbrž ležely nahoře na zdích. Také se zdá, že ani kaple nebyla v tomto novém stavení. Ze starého hradního paláce zachovaly se zdi při terase ve velké síni. Dosud tam vidíme dvoje zazděné dveře gotického slohu.

Opevnění hradu Helštýna, jak bylo doplněno a zdokonaleno za Viléma a Jana z Pernšt., bylo velmi důmyslné a důkladné. Osvědčilo se ještě po více než stu letech za války třicetileté, když byl hrad Švédy dvakrát marně obléhán, ačkoliv se za tu dobu dělostřelba značně zdokonalila. Důmysl se jeví v tom, jak účelně byl využit útvar půdy při rozšiřování hradu a jak byl opevněn.

Nejmohutnější je první a druhá brána; není tam těsných příhradek jako na jiných hradech, nýbrž prostorné první nádvoří a ještě větší nádvoří druhé. V té příčině podobají se Helštýnu Hukvaldy, ale jejich opevnění je z pozdější doby. Cesta do vnitřního hradu nevede

oklikou ani není ohrazena po obou stranách zdi; obě mohutné brány a příčné zdi stačily pro bezpečnost hradu. Na Helštýn bylo by možno útočiti dělostřelbou jen ze západní strany, proto byl vylámán hodně daleko od starého hradu 20 m široký příkop, který hřbet hory přerušil napříč. Hned za příkopem byla postavena 7 až 9 m široká zeď, ve zdi je brána a nad branou se vypínala věž s dřevěným podsebitím čili pavlačem, odtud byla obhajována brána kamením, vřelou vodou a střelbou. Před druhou branou byl zase příkop napříč celým nádvořím, za ním zase silná zeď a nad branou věž s podsebitím. V tu dobu byla postavena na východní straně mohutná, kulatá bašta, mylně nazývaná hladomornou, pro jistotu, aby se tam nezahníždilo nepřátelské dělostřelectvo. Je viděti, že bašta byla přistavěna ke zdi hradební později.

Od první brány kolem celého hradu byla zbudována silná 8 až 12 m vysoká hradební zeď s kulatými na venek baštami (9), vyraženými ven ze zdi, aby bylo možno střeliti na útočníky z boku. Celý hřbet hory byl oběhán zdi, takže nebylo možno odjít na hrad z děl střeliti, než od západu na první bránu a širokou zeď, ale tehdejší dělostřelba nebyla s to, aby tak mohutné opevnění pobořila nebo prolomila. Jak víme, ani Švédům se nepodařilo vniknouti do hradu, třeba měli již lepší dělostřelbu. Na věžích bylo dřevěné podsebití a na zdech kolem dokola hradu byly chodby na tlusté hradební zdi, nebo visuté dřevěné pavlače, nahoře kryté šindelem, na slabších zdech. Těmito chodbami obcházeli hlásní a hradební a byl-li hrad obléhán, dávali obránci pozor, aby útočníci se nepřiblížili ke zdi a neohrožovali hrad. Střílnami mohli na nepřitele střeliti, bylo-li třeba mohli si obránci pomáhati, kdyby byl v některém místě hradeb silnější útok nepřitele.

Helštýnské opevnění se zachovalo v celosti jako na málokterém hradě. Hradební zdi, příkopy, brány, věže a bašty se zachovaly, pokud byly zděné, skoro neporušené. Je ku podivu, že se zdi až 12 m vysoké na žádném místě nezřítily, ačkoliv je nikdo po 200 let neopravoval. Kámen je ve zdech hradu výborný, nalámali si ho na místě, když hloubili hradní příkopy a ve starší době studni, vápnem ovšem nešetřili. Když si přimyslíme dřevěné části hradu, které časem docela zmizely, objeví se nám hrad, jak byl v XVI. stol. Ještě dnes, zavrou-li se vrata v první bráně, nedostaneme se ani do hradu, ani ven z hradu. Na Helštýně můžeme dobře sledovati opevnění středověkých hradů, zato obytná část hradu nás méně uspokojuje. Byla to znamenitá pevnost, ale ne sídlo velmožů.

Jan z Pernštejna psal se hrdě až do své smrti z Helfenštejna, ale nikdy tam asi nesídlil. Jako hrabě kladský dal raziti také mince s názvem »z Helfenštejna«, ovšem latinsky.

Panství Hranice a Drahotuše prodal r. 1548 Václavovi Haugvicovi z Biskupic, ostatní statky udržel až do své smrti 8./9. 1548. Byl pochován ke svému slavnému otci v Doubravniku. Synové jeho Jaroslav, Vratislav a Vojtěch nesnažili se udržeti otcovské statky ve svém rodě a prodávali statek za statkem. R. 1554 prodali panství Helštýn Půtovi z Ludanic a na Rokytnici.

Prameny: Všeobecná část podle Sedláčkových Hradů a zámků.

*) Arch. česk. XX., str. 218.

Florian Zapletal:

Erby Skrbenských z Hříště a Badenfeldů v Dřevohosticích a na Fulneku.

Jsou umístěny nad portálem zámeckého podvěží. — Skrbenští z Hříště psali se po Hříšti u Příbyslavě v Čechách a po Skrbni u Olomouce na Moravě. Měli stříbrný štít s černým kolmým pruhem, nad helmou v klenotu stříbrný kotouč, ozdobený péry. Tak je zobrazen jejich erb u Paprockého v Zrcadle Moravy r. 1593 (list 286).

Když Jan starší Skrbenský z Hříště byl povýšen 25. listopadu r. 1658 do panského stavu, byla mu přidána do štítu zlatá koruna a nad ní uvedený kotouč s péry, a to do horní části levé (heraldicky) a do dolní části pravé polovice. Nad štít byly dány tři helmy, nad ně uprostřed kotouč s péry a po obou stranách zlatí gryfové, držící kotouč. Přikryvadla byla černobílá a modrozlatá. Štít v Dřevohosticích má také takové členění, kolmý pruh, v obou polovinách štítu po koruně s kotoučem, péry zdobeným. Tento štít náleží muži, druhý štít patří ženě. Tento štít je čtvrcen. V prvním a čtvrtém poli je vztyčený celý lev, v druhém poli plachetní lodička, ve třetím poli tři hvězdy. Ve vrchu jsou erby spojeny baronskou korunou o sedmi perlách a nemají klenotu.

S různými obměnami je tento dvojerb zobrazen v díle Augustina Prokopa »Mähren in kunstgeschichtlicher Beziehung« z r. 1904 (str. 1447, obraz 1829) a doprovoben textem: Leonie Freifrau von Skrbensky-Badenfeld.

O starožitnosti rodu Skrbenských z Hříště netřeba se šířit. Ale Badenfeldové existují teprve od r. 1771. Zakladatelem rodu byl Karel Antonín Čejka, velkoobchodník sukrem v Opavě. Do šlechtického stavu byl povýšen 10. října r. 1771. Dostal predikát z Badenfeldu. Dne 5. března r. 1788 koupil panství Fulnek za 368.000 zlatých. Téhož roku byl 8. dubna povýšen do rytířského stavu. Byl tehdy majitelem sukrového skladu ve Vídni a v Opavě. R. 1792 získal arcibiskupský manský statek Hukovice u Nového Jičína. Panství Fulnek i Hukovice postoupil r. 1806 svému synu Karlu Josefovi a zemřel v Opavě r. 1809. Jeho syn Karel Josef byl povýšen r. 1827 do stavu panského (baronského) a zemřel 14. dubna r. 1842. Jeho syn Karel prodal panství Fulnek 24. srpna r. 1842, ale r. 1839 získal Dřevohostice a Domaželice. Zemřel 5. března r. 1864, a Dřevohostice s Domaželicemi držela po něm Leonie svobodná paní Skrbenská z Hříště, rozená svobodná paní z Badenfeldu.

Badenfeldský erb, zasazený v Dřevohosticích do zdi zámecké věže nad portálem, patří Leonii Skrbenské. Leonie byla matkou Lva Skrbenského z Hříště, který se narodil 12. června r. 1863 v Hukovicích u Nového Jičína na manském statku Badenfeldů, r. 1899 se stal pražským arcibiskupem (nastolen v lednu r. 1900), r. 1901 povýšen na kardinála, v letech 1917—1920 byl olomouckým arcibiskupem a po válce vzdal se tohoto úřadu. Své mládí prožil v dřevohostickém zám-

ku. Jeho otcem byl Filip Skrbenský z Hříště, kterému patří erb tohoto rodu nad druhým portálem dřevohostického zámku.

Na zámku ve Fulneku je badenfeldský erb dvakrát, a to nad vjezdem do zámku a na zámecké věži. Oba erby pocházejí z let 1788 až 1842, kdy Badenfeldové drželi panství. Na větrné korouhvičce zámecké věže je letopočet 1803. A na zdi je latinský nápis: Wenceslaus S. R. I. Comes de Wirbna et Fraidenthal turim hanc elevavit et ornavit AO MDCXXXIII. Zámeckou věž tedy vystavěl r. 1633 Václav Bruntský z Vrbna. R. 1801 zámek vyhořel. Letopočet 1803 na zámecké věži značí obnovu zámecké budovy.

Oba badenfeldské erby (nad vjezdem do zámku i na věži) jsou řešeny stejně, ale odchýlně od erbu v Dřevohosticích. Štít je čtvrcen. V prvním poli je lodička, ve čtvrtém tři hvězdy, ve druhém a ve třetím lev s kotvou, v klenotu muž s třemi klasy a lev s kotvou. Tak je řešen erb i u Prokopa.

Ale na Fulneku setkáváme se také s erbem Skrbenských. Na fulnecké radnici je český nápis: Jan Starší Skrbenský z Hříště a na hradě Fulneku, Elisabeth Petřvaldská z Petřvaldu a na hradě Fulneku MDCX. Nápis tedy pochází z r. 1610, rovněž oba erby Skrbenského a jeho ženy Petřvaldské. Skrbenský měl ve štítu kolmý pruh, v klenotu kotouč, zdobený péry, Petřvaldská ve štítu i v klenotu páva. Oba tyto erby nacházíme na Fulneku také na renesančním portálu dnešního chudobince vedle okresního soudu.

Jan Skrbenský z Hříště (stavu rytířského) účastnil se povstání proti králi Ferdinandovi, ale po prohře uprchl ze země. Měl pěkné statky Fulnek a Dřevohostice, které nedávno koupil od Karla staršího ze Žerotína, ale byl za ně ještě dlužen. Hrdelní soud moravský kladl mu za vinu, že byl důvěrným přítelem Václava Bítovského na Bystřici pod Hostýnem, že byl účastníkem všech velezrádných podniků jako on, že byl za povstání direktorem, defensorem a spolu s Tieffenbachem komisařem v Uhrách, že prodléval v Praze na korunovací krále Bedřicha, že byl členem komise, revidující duchovenský majetek a privilegia, a že sestavil 58 článků k poradě se svými soudruhy. Podle rozsudku, vyneseného 2. září r. 1622, ztratil Jan Skrbenský s ostatními uprchlými účastníky povstání čest, statek i hrdlo. Dřevohostice daroval císař 26. srpna r. 1623 Zdeňkovi knížeti z Lobkovic, českému kancléři, panství Fulnek dostal Václav z Vrbna, dům v Olomouci prodán. Do císařské komory dostal se za prodané statky Skrbenského obnos 132.000 tolarů.

Není bez zajímavosti, že po delší době získali oba statky (Fulnek i Dřevohostice) Badenfeldové, že s erbem Skrbenských i Badenfeldů se setkáváme na Fulneku i v Dřevohosticích, a že předkem arcibiskupa Lva Skrbenského byl bělohorský rebel Jan starší Skrbenský z Hříště, který sdílel boje dánského vojska s císařským generálem Valdštejnem, táhl s dánským vojskem do Uher a zase zpět do Slezska a padl 27. července r. 1627 v krvavé bitvě s císařskými u vsi Granova nedaleko Kostřína u hranic slezsko-polských.

Žaloba na policii města Přerova.

Z knih púhonů č. 31 a 32 dovidáme se o nemilých příhodách rytíře neboli vладыky Mikuláše Šmerhovského z Lidkovic na svobodném gruntě v Lazničkách. Přerovský rychtář dopustil se veliké urážky Mikuláše, měl ho vzít na závazek a ne ho tak potupně věznit. Patrně měl Mikuláš Šmerhovský nějaký vroubek v Přerově. Oni ti rytíři byli bujná cháska a třeba neměli více majetku než trochu zámožnější sedlák, měli o sobě veliké mínění a vyvyšovali se nad chlapy — sedláky a měšťany. Jak dopadl se svou žalobou nevíme. Že mu na ní záleželo, dosvědčuje to, že pohání několik vладыk, aby mu vydali svědectví.

Druhá žaloba zní na rytíře Bernarda Podštát. z Prusinovic. V tu dobu neměl již majetek v Lazničkách, bydlel již v Olomouci. Co měl za spory s Bernardem nevíme. Mikuláš Šmerhovský měl pútky jak s měšťany tak se svými dobrými lidmi rytířskými. Uvádíme oba púhony jako ukázkou žalob a že se týkají nám známých míst a osob.

R. 1587.

Mikuláš Šmerhovský z Lidkovic na dvoře v Malých Lesinkách pohoním Žibřida Otíka z Penčic a na dvoře v Radvanicích zatkní ku prvnímu panskému soudu, kterýž nejprv držán bude v městě Olomouci z 5 kop groší českých, dobrých, stříbrných, za kopu 30 groší a za groš 7 peněz bílých počítajíc a zatykuji jej pod Janem Otíkem z Penčic a na Vinařích na statku jeho ve vsi Radvanicích, tu kdež on Žibřid Otík na dvoře svém bytem jest a vinu jemu dávám, že mi svědomí k roku složenému před jeho Mstí panem hejtmanem a jich Mstí pány soudci zemskými pod pečeti svou proti Michalovi Němečkovi, rychtáři přerovskému, poddanému pana Jana Mauryka z Lary a na Tovačově, jeho Mstí císaře římského, též krále hispánského rady nejvyšší, dáti nechce. — — —

Co jest mu o tom vědomo a v paměti své má, že léta tohoto 1587 v úterý před slavným hodem seslání ducha svatého mně beze vsí příčiny ode mne jest dané, rychtář se dvěma šerhami až na most přerovský za mnou běžíc do domu svého jíti kázal. A potom v domě svém jest mne šerhům do pout vsaditi kázal a pak s tímž poutem jest mne do chlěva, kde svině krmí vsaditi a do třetího dne v tom krmíku s těmi pouty mně nechal beze vsí příčiny, práva k tomu nemaje a toho mi napravití nechce. A když mne zase měli vypouštět z těch pout, zámečnický tovaryš musel mi je kladívkem z noh srážeti na ublížení poctivosti mé i rodu mého a všech přátel mých. A o čem mu dále vědomo jest a v své paměti má. Zná-li se, zná se v pravdě. Pak-li při, chci na nálezu jich Mstí pánů soudců dosti míti, škody opovídám. Poručníky činím Václava Čáslava Kozu z Hradiště, Jiríka Šmerhovského z Lidkovic k zisku i ztrátě.

Z téže příčiny pohání za svědky Jindřicha Osického z Osině, Jana Polkovského z Polkovic a Jana Mauryka z Lary.*)

*) Kniha púhonů č. 31, fol. 328, 343.

Rok 1593.

Mikuláš Šmerhovský z Lidkovic pohoní Bernarda Podštatského z Prusinovic na Veseličku, že jest léta tohoto 1593 tu neděli před sv. Martinem na tvrzi Přestavlkách blíž Velk. Týnce majíc se mnou rok složený před jeho Mti panem hejtmanem a jich Mti p. soudci zemskými a on Bernard Podštatský pod týmž rokem, vytrhnouc tulich po mně bodl i šaty jest mně probodl až jsem na zem padl a kdyby dobrých rytířských lidí tu přistojících nebylo, byl by mne na místě zamordoval beze vsí příčiny ode mne mu dané a toho mi napravití nechce. Zná-li se, zná se v pravdě, pakli při, chci na nálezu pánů dosti míti. Škody opovídám, poručníky činím Jana Šmerhovského z Lidkovic a na Rouském a Jiríka Šmerhovského z Lidkovic bratří své vlastní.**)

***) Kniha púhonů č. 32, fol. 616.

Bohumír Indra:

Jména drahotušských měšťanů před 250 lety.

Městský písař drahotušský z poslední čtvrti sedmnáctého století, František Konorza založil r. 1687 z poručení úřadu kopiář listů a obdarování Drahotušských. Kromě privilejí a několika cenných pamětí obsahuje kniha i jména tehdejších obyvatel drahotušských se všemi platy a povinnostmi, jakož i povinnosti obce samé. Seznam, pravděpodobně opis panského urbáře, je krom jiného cenným pramenem k rodopisu drahotušských rodin, rodinná jména jsou většinou již ustálena. Neuvedu zde obšírné povinnosti platové a naturální, jak jsou u jednotlivců zapsány, jež se řídily velikostí gruntu a podle majetkových poměrů (byly to platy svatojiršský, svatojakubský, svatováclavský, svatomartinský a platy naturální neb peněžní za slevice, vejce a oves), ale připojím ke jménu jen stručné označení, dobře vystihující majetkové poměry měšťanovy a číslo gruntu, jak je připsal na poč. 19. století drahotušský rektor a kronikář Ignác Reger. Zachováme i pořadí Konorzovo — nejprve tedy měšťané:

Číslo	Číslo
83. Jakub Zikmund, pololáník.	67. Jirík Pozbyl, chalupník.
81. Martin Holana, pololáník.	66. Jirík Sedláček, pololáník.
80. Václav Kohútík, čtvrtník.	65. Jirík Lavecký, pololáník.
78. Andris Šejda, pololáník.	64. Jan Mastník, zahradník.
77. Jirík Bohatý, chalupník.	63. Pavel Jambor, čtvrtník.
76. Jirík Horecký, chalupník.	62. Václav Jemelka, pololáník.
75. Jan Hrachový, chalupník.	62. měšténin Pavel Andris,
74. Tomáš Valenta, 1½ dílce.	¾ lánu.
73. Martin Horák, čtvrtník.	60. Jirík Hradil, ¾ lánu.
71. Jirík Staše, čtvrtník.	59. Matúš Mastník, pololáník.
70. Jan Vejtisk, chalupník.	58. Johana Měštánková,
69. Jakub Poledník, zahradník.	57. Jan Smetana, pololáník.
68. Adam Andrejsek, pololáník.	56. Dům radní.

55. Vavřín Lívečka, nyní Mikoláš Bekar, pololáník.
54. Jan Kyselý, pololáník.
53. Martin Rozehnal, pololáník.
52. Jiřík Radíkovský, $\frac{3}{4}$ lánu.
51. Jan Kamenský, nyní Danil Mastný.
50. Jiřík Kašník, čtvrtník.
49. Jiřík Klika, čtvrtník.
48. Mikoláš Konorsa, $1\frac{1}{2}$ dílce.
47. Ondra Machaník, pololáník.
46. Jiřík Matis, pololáník.

Předměštané:

44. Václ. Slavkovský, pololán.
43. Matěj Vaněk, pololáník.
42. Martin Skácal, pololáník.
41. Bartoň Malinka, pololáník.
40. Vavřín Plaček, čtvrtník.
39. Václav Mužík, čtvrtník.
38. Jan Hustopečský, pololáník.
37. Adam Kroutil, chalupník.
36. Andris Koutník, čtvrtník.
34. Jiřík Kobza, pololáník.
32. Tomáš Jezerský, chalupník.
31. Jan Zubál, chalupník.
30. Pavel Řeha, chalupník.
29. Mikoláš Válek, chalupník.
25. Pavel Konečný, chalupník.
24. Jiřík Vrbík, chalupník.
22. Václav Lánský, chalupník.
21. Václav Mastník, chalupník.
20. Jan Nedošlý, chalupník.
19. Matěj Ryška, pololáník.
18. Martin Bednář, chalupník.
17. Martin Zemánek, chalupník.
16. Václ. Hrachový, chalupník.

K obci drahotušské počítání také Augustin Vališ a Václav Rendlíček, oba z Rybář, a přistavníci Martin Holík, Jan Benešovský, Vavřín Koutník a Jiřík Adamec.

Dnes po 250 letech jsou to již jen holá jména. Jak mnoho bylo mezi nimi dobrých lidí a jak rychle jejich památka zapadla! A jsou to naši předkové, kteří žili, pracovali a starali se o lepší budoucnost naši, lepší budoucnost Drahotuš, kraje i vlasti.

15. Jiřík Slavičský, chalupník.
14. Jan Vrbík, čtvrtník.
9. Jan Izák, čtvrtník.
8. Mikoláš Bekar, —
7. Martin Bunda, pololáník.
6. Jiřík Polomský, celoláník.
4. Matěj Novák, pololáník.
3. Zuzana Krejčířka, pololán.
2. Michal Tyl, čtvrtník.
118. Johana Šimoškova, —
117. Pavel Smetana, čtvrtník.
116. Jan Markytán, —
115. Matěj Bohatý, čtvrtník.
114. Jan Štěkyňa, čtvrtník.
113. Matěj Strejček, pololáník.
112. Jan Vopočanský, čtvrtník.
111. Tomáš Kohút, pololáník.
110. Jan Andris, —
109. Jokub Kuchyňka, $\frac{3}{4}$ lán.
108. Mikoláš Baštík, čtvrtník.
107. Zuzana Zynčarka, půllán.
106. Václav Konorsa, pololáník.
105. Jakub Andrejsek, chalup.
104. Daniel Konorsa, čtvrtník.
103. Pavel Štříteský, pololáník.
101. Martin Bohatý, chalupník.
100. Jan Nastupil, pololáník.
99. Mikoláš Rosa, chalupník.
97. Jiřík Hunař, čtvrtník.
96. Frant. Matis, chalupník.
94. Martin Rozehnalík, —
92. Pavel Konorsa, čtvrtník.
91. Jiřík Noris, chalupník.
90. Martin Jemelka, chalupník.
89. Jiřík Vymetal, chalupník.
87. Pavel Hradečka, chalupník.

Protivníci — ale dobří sousedé.

Přes 200 let trvaly u nás náboženské rozbroje a způsobily našemu národu nesmírné škody. Byly doby, kdy byl veden náboženský boj až do vyhubení protivníků a byly doby jakéhosi oddechu, kdy se zdálo, že lidé mohou i přes náboženské rozdíly žít v pokoji a ve vzájemné úctě. Takovou dobou pokoje a snášenlivosti byla na Moravě doba kolem polovice 16. století, kdy tu byla téměř úplná svoboda náboženská.

Laskavostí p. Fr. Michálka, úředníka arcibiskupského archivu v Kroměříži, byli jsme upozorněni na zajímavý doklad náboženské snášenlivosti a dobrého sousedství, zachovaný v kopířáři dopisů olom. biskupa Marka Kuena.

Václav z Ludanic, majitel Helštýna a Rokytnice, hodlal se v masopustě r. 1563 oženit a chtěl tu radostnou událost, jak se sluší, oslaviti za přítomnosti vzácných hostů. Ačkoliv byl český bratr, pozval si na svatbu svého vzácného souseda, majitele panství kelečského, biskupa Marka Kuena a při té příležitosti jej požádal, aby mu půjčil na svatbu čalouny, stříbro, kuchyňské náčiní a kuchaře Petříka. Biskup Marek se v dopise žertovně omlouvá, že jest na hodování při svatebním veselí a tance již starý (byl letitý, † 1565), ale jinak že rád ženichovi podle možností vyhoví. Zajímavý dopis biskupův zní takto:

Panu Václavovi z Ludanic a na Helfenštejně.

Urozený pane, pane příteli náš milý. Přáli bychom vám téhož zdraví i jiného mnoho dobrého rádi. Psaní a oznámení vašemu strany svatebního veselí, kteréž v neděli po Hromnicích nejprv příští s paní Johankou z Lomnice v boží vůli míti mínete, tomu jsme i další žádosti vaší, abychom se tolikéž ku poctivosti vaší k výsedotčenému svatebnímu veselí najíti dali a některým náčiním fetrovali, vyrozuměli. Kdež podle žádosti vaší, kdyby možnost a mladší léta při věku našem byly, mohli bychom se vám v tom propůjčiti, ale poněvadž z takového veselí našeho věk schází, nýbrž tancovati bychom ani jiných kvasů se spoluúčastníky, kteří tam budou, vykonávati nemohli, věříme, že nám v tom za zlé slušně míti nebudete.

Co se pak čalounův, stříbra, cínového i kuchyňského náčiní, abychom vám k též potřebě půjčili a Petříka, kuchaře našeho, odpustili, dotýče, můžeme vám o tom vskutku oznámiti, že takových čalounův nižádných ani příliš mnoho stříbra, mimo potřebu svou, nemáme a také nám nic neoznamujete, jakého stříbra potřebujete, však přesto nic méně kuchyňského náčiní, kteréhož také příliš mnoho před rukama nemáme, vám rádi v tom i jiném, pokud možnost stříbra jest a před rukama máme, půjčíme. A Petříka kuchaře tolikéž odpustíme, jenom aby to náčiní zase všecko v sobotu před sv. Valentinem na Kroměříž doveženo a připraveno bylo, neb jsme Jetřichovi Petřvaldskému tolikéž na prosbu jeho připověděli toho něco náčiní k svatebnímu veselí jeho propůjčiti.

Dat. na Kroměříži ve čtvrtek po sv. Fabiánu a Šebestíanu léta 1563.

Urození sousedé biskupů olomuckých bez rozdílu náboženství zvali biskupy na svatby i na křtiny a při té příležitosti neopomenuli je požádati o nějaké rakvy, ryby, ptactvo nebo zvěřinu. A biskupové rádi vypomohli podle možnosti, aby jejich sousedé nepřišli do nesnázi o jídlo pro své zvané hosty. Tak na př. Hynek z Ludanic a na Kvasicích zve biskupa na svou svatbu roku 1566 a žádá zároveň o nějakou zvěřinu. Biskup Vilém Prusinovský odpovídá, že na svatbu asi nepřijede a zvěřiny mnoho před rukama nemá, ale že se s ním rozdělí o to, co má, a že mu pošle jedno zvíře (jelena) a dvě srny.

Téhož roku odepisuje Janovi z Ludanic a na Chropyňi takto:

»Na žádost vaši věrně rádi bychom paní manželce vaši toho vína rejnského poslali, ale můžete nám dokonale toho věřit, že jeho nemáme. Neb jaké my sami pijeme vám ho tu flaši posíláme, jest uheršské. Můžete dát trochu vody přilít, nepravíc o tom paní a vyrovná se rejnskému.«

Datum na Kroměříži v pátek před sv. Václavem I. p. 1566.

Zdali poslechl chropyňský pán rady biskupovy a podařilo-li se mu oklamati svou paní, o tom naše prameny mlčí.

Florian Zapletal:

Název a vznik hradu Drahotouše.

Nade vsí Podhořím u Lipníka leží zřízenína mohutného kdysi hradu Drahotouše. Při cestě od kostela z Podhoří k hradu je napsán pod zříceninou na kamenech bílou barvou nápis: Drahotuch Hrad z roku 1269.

Tento název hradu je zcela mylný a měl by zmizet.

Ve středověku psali »hrad Drahotůš s městečkem Drahotúšem« a s příslušným panstvím.

Tak je uveden název hradu v trhové české smlouvě, dané a psané na Tovačově 25. května r. 1476.

Prodávajícím byl Ctibor z Cimburka a z Tovačova, tehdy hejtman markrabství Moravského a kancléř království Českého a spisovatel proslulé »Knihy Tovačovské«, který jistě dobře věděl, jak se zve hrad, městečko a panství, uvedené v trhové smlouvě.

Ale stejně je tomu v latinských listinách XIII. věku.

Hrad Drahotůš (nezkráceně Drahotouš) vystavěl mocný maršálek země Moravské Bohuš, který se uvádí v této funkci za krále Přemysla Otakara II. už r. 1267. Byl tehdy svědkem na listině, vydané od krále v Brně Smilovi z Brumova (Codex Moraviae III. 402).

S predikátem z Drahotúše uvádí se Bohuš r. 1269: Bohusse de Drahotus Marsalcus Regis filius Círhonis (Codex IV. 38).

Už tato první pramenná zpráva uvádí název Drahotůš, nikoli Drahotuch.

Ještě přesnější je doklad z r. 1278: Bohussie de Drahotuss, marscallus Morauie (Codex IV. 206).

Dne 22. června r. 1278 připomíná se po prvé hrad Drahotůš, castrum Drahotus (IV. 216).

Bohusch Marschalcus Morauie dictus de Drahatusch uvádí se r. 1280 (IV. 239).

Dne 22. srpna r. 1281 zve se Bohus de Drahotus, dne 18. září téhož roku Bohus de Drahotus Marsalcus Moravie (IV. 253. 257).

Bohussie de Drahothuss uvádí se jako svědek na listině ze dne 16. září r. 1282 (IV. 274).

V únoru r. 1287 Bohussius de Trahatucz ještě žil (IV. 328).

Nemělo by významu a smyslu rozmnožovat do nekonečna doklady o historické skutečnosti, že hrad se zval Drahotůš a nikoli Drahotuch.

Sebe tvrdošíjnějším opakováním tohoto nesprávného názvu na různých turistických pomůckách (na př. na orientačních mapách lipenského okolí) nestane se nikdy ze správného hradu Drahotúše nesprávný hrad Drahotuch.

Tento hrad byl vystavěn moravským maršálkem Bohušem ve třetí čtvrti XIII. věku za krále Přemysla Otakara II., jehož úředníkem a oblíbencem byl Bohuš. Za Otakarovy vlády byla Morava horečně opevňována proti vnějšímu nepříteli, který za Otakarova otce krále Václava (zemřel 22. září r. 1253) krutě zpustošil Moravu. R. 1241 to byli Tataři, r. 1252 a 1253 Kumáni z Uher, r. 1253 uherský král Bela.

Otakarův maršálek Bohuš zve se dle Drahotúše (de Drahotus) už r. 1269. Zval se tak jistě podle nového svého hradu Drahotúše, vystavěného na kopci nade vsí Podhořím. Stavbu hradu klademe do let 1253 až 1269.

Přibližně v téže době vznikl také biskupský hrad Šaumberk jižně od Kelče nad Podhradní Lhotou, o jehož stavbě se dovidáme 25. května r. 1272, castrum bonum et necessarium construitur (Codex IV. 94).

Dne 28. ledna r. 1256 povýšil král Otakar Přerov na královské město (III. 204).

Hranice vysadil na město Přemysl Otakar ještě jako moravský markrabí za života svého otce Václava 19. května r. 1251 (Codex III. 139).

Podle našeho soudu byl Lipník vysazen na město a dnešní Drahotouše na městečko rovněž za Přemysla Otakara II. v letech 1253 až 1278.

V kartografii neměla dosud štěstí zříceninina mohutného kdysi drahotůšského hradu. Ani nejnovější vojenské speciálky ji nezaznamenávají. Je však zakreslena na mapě Přerovského kraje z r. 1842 od Konráda Schenkla. Ve skutečnosti leží na kopci severně od Podhoří, na mapě uvádí se nesprávně jižně od Podhoří. Ale zřízenína zve se správně: Drahotuss oder Hradisko.

Na mapě Moravy z r. 1817 od Josefa Bayera není zříceninina zakreslena.

Drobné zprávy.

Vladycké rody v Hranicích a okolí. Kroměřížský arcibiskupský archiv má bohatou sbírku spisů Středověkého, z nichž rukopis nazvaný »Apographa« obsahuje mimo jiné v X. díle na str. 351—380 výpisy hranických matrik (z doby 1626 až asi 1680). Opisy jsou sice kusé (často i mylně čtené), umožňují ale práci hledání, neb jsou srovnány dle jednotlivých rodů. Výpisy se týkají následujících rodů: Zelecký z Počenic, Patulinský (z Patulína), Bojakowský z Knurova, Tamfeld z Tamfeldu, Fragstein z Načeslavic, Halčnovský z Halčnova, Světlík z Gesesu, Šmerhovský z Lidkovic, Lukavský z Lukavic, Rohn z Ertvic, Opršál z Jetřichovic, Šponar z Blimsdorfu, Hrubčický z Hrubčic, Suchodolský z Vodeslavic, rytíř Long, Městecký z Městce, Frank z Andermachu (ze Švýcar), Kotulinský z Kotulína, Drahanovský z Pěncína, Lariš, Lipovský z Lipova, Kracer ze Šchönsperka, Půhončí z Předmostí, Sovinský z Greifenburka, ze Zvole a Goldštýna, Orlík z Lazyska, Přepižský z Rychemburka, Řikovský z Dobřic, Banovský z Banova, z Antradu, jakož i některé různé údaje (Diversa). J. Pilnáček, Vídeň.

Viktorin ze Žerotína v italské Sieně. Uvedli jsme už (XX. 7), že Viktorin ze Žerotína a na Hustopečích nad Bečvou byl v srpnu r. 1591 v Itálii v Římě. O tomto Viktorinově římském pobytu zachoval se souvěký latinský zápis ze dne 14. srpna r. 1591: Victorinus Baro a Zierotin in Roma 14. Aug. 1591. Ale Viktorinovo jméno (Victor Baro a Zierotin Moravus) uvádí se r. 1591 také v seznamu návštěvníků z českých zemí, kteří buď prošli italskou Sienou na cestě do Říma anebo se tam zastavili k pobytu ať kratšímu či delšímu v letech 1574 až 1646 (Český časopis historický XXXIII. 122). F. Z.

Řád bednářského cechu v Přerově z r. 1693. Dne 12. ledna r. 1690 koupil přerovské panství Karel Julius Sedlnický z Choltic. Za něho zařídili si přerovští samostatný cech a požádali vrchnost o schválení cechovního řádu. Karel Julius Sedlnický svobodný pán z Choltic, pán na hradě a panství přerovském, Geppersdorfu, Troplovicích, Horních a Dolních Loukách, Nasidlu a Klemštejně potvrdil cechovní řád, na pergámeny psaný, svou vlastní rukou podepsal a svou pečť přivěsití poručil na hradě Přerově dne 20. května r. 1693. Geppersdorf jsou dnešní Linhartovy u Krnova na Opavsku, Troppowitz rovná se dnešní Opavici u Krnova, tam jsou také Horní a Dolní Louky, východně od Krnova ležely vsi Nasidel (Násilí, Násilí) a Klemštejn. Cechovní řád je psán česky. Když mistr přespolní se připověděl a v cech vjíti chtěl, měl dáti 12 kr. chudým lidem do špitálu. Fušeři neměli být trpěni ani ve městě ani na panství přerovském, ale mistři neměli své výrobky předražovat, zejména pro chudý lid. Mistrovským kusem byla bečka se šesti obručky z dubového dřeva a vana pro jednu osobu. Až do té doby byli přerovští bednáři v jednom cechu s kováři, koláři a zámečníky. Sedlničtí z Choltic měli štít červený, v něm zavínutou střelu bílou, nad helmou v klenotu páví ocas, prostřelený zavínutou střelou. Zavínutá střela je také na pečeti Karla Julia Sedlnického z Choltic, přivěšené k cechovnímu řádu přerovských bednářů z r. 1693. Současně dostal cech pečť s cechovním znakem, se sudem uprostřed elipsovitého pole, s kružidlem nad sudem, s palicemi po stranách a s letopočtem 1693. Cech si pořídil tehdy také cechovní truhlici z ořechového dřeva s dovedně vypracovaným zámekem. Cech měl samostatnou kostelní korouhev, se kterou vycházel při církevních průvodech, ale pokrov, používaný při pohřbech, měl společně s cechem kovářů. V kostele měl cech svou stolicí a postavník s voskovým světlem. F. Z.

Hrobový kámen Petřvaldských v Drahotuších. Podle Zrcadla Moravy od Paprockého z r. 1593 (list 315) umřel Hanuš Petřvaldský r. 1540 a byl pochován v Drahotouši, o čemž kámen hrobový svědectví vydával. Hanuš Petřvaldský z Petřvaldu, člověk v rytířských věcech dobře zběhlý, měl za ženu Alenu Pražminku z Bilkova a zplodil s ní syna Jetřicha a dceru Kateřinu, provdanou později za Jeronyma Syrakovského z Pěrkova. Jetřich měl za ženu Josefu Žabkovnu z Limberka, dceru Jiřího Žabky, který držel do r. 1555 panství Bystřici pod Hostynem. F. Z.

Zámrsky u Kelče po husitských válkách. Zámrsky byly manským statkem olomouckého biskupství. — Na sklonku husitských válek držel tento statek Proček (Prokop) z Výškovic, který se psal podle Výškovic u Litenčic na Zdounecku. Pročkův otec Aleš řečený Kabát připomíná se na Zámrskách již r. 1420 (Lechner

II. 310). — Ale už v prosinci r. 1437 má Zámrsky Pašek neboli Pakoš z Heřmanic východně od Hranic. — Tento Pakoš z Heřmanic pohnal tenkrát u zemského práva v Olomouci Jana Obešlíka z Veselíčka z 50 kop grošů dobrých, že mu slíbil (ručil) za zprávu za Zámrsky, toho mu však neplní, což chce prokázat listem. Mimo to pohnal Pakoš Drslava z Rakového (z Rakova u Paršovic na Hranicku) a Jana Tunkle z Drahanovic a z Brnička o škody podle listu (Půhony III. 529). — Mezi Pakošem z Heřmanic a Drslavem z Rakového a mezi Pakošem z Heřmanic a Janem Tunklem z Brnička vyneslo olomoucké právo nález teprve po deseti letech r. 1447 (Půhony III. 688. 694). — V prosinci r. 1446 dal u olomouckého práva útok na Paška ze Zámrska Proček z Výškovic a Urban z Mrlína na Bystricku (Půhony III. 546). — Ale formálně vzdal se Proček z Výškovic manského statku v Zámrskách teprve v sobotu v den sv. Anežky panny (21. ledna) r. 1447 v Olomouci za přítomnosti tehdejšího olomouckého biskupa Pavla z Miličina a zástupců olomoucké kapituly, Petra z Račic děkana a Jana probošta. A současně dostal tento statek lénem famosus (slovný) Pašek z Heřmanic pro sebe a pro své dědice, ačkoli statek držel ve skutečnosti tehdy aspoň už deset let (Lechner I. 56). — Tento Pašek z Heřmanic a potom ze Zámrska získal po Janu Jiskrovi z Brandýsa deskový statek Nahošovice u Dřevohostic. — R. 1447 pohnal Pašek ze Zámrska u olomouckého práva Jana Lapku z Otěhrb u Tršic ze 60 hřiven grošů dobrých, že mu jest rukojmí (ručitel) za pana Jiskru za zprávu za Nahošovice a toho mu zpravití nechce, což chce prokázat listem zprávným. Jan Lapka dal zase útok na Paška ze Zámrska. Ve sporu mezi Paškem Zámrským a Janem Lapkou z Otěhrb našel olomoucké právo, že rukojmí nejsou Paškovi povinni zpravovatí. Při tom se dovídáme, že Pašek ze Zámrska drží zboží Nahošovice po Jiskrovi z Brandýsa bez jakékoli závady tehdy už tři roky (Půhony III. 623. 624. 627). — Zprávný list byl trhovou smlouvou, která měla být vložena v Zemské desky. Aby byly dodrženy podmínky trhu, jsou uvedeni na trhově smlouvě o Nahošovic rukojmí (ručitelé). Těchto rukojmí bylo pět. Všechna pět pohnal Pašek ze Zámrska r. 1447 u olomouckého práva, že mu zboží ves Nahošovice s jejím příslušenstvím podle listu zprávního v Desky vložiti nechtějí. Byli to: Proček z Výškovic, Martin z Kladník u Lipníka a z Blazic u Bystrice, Petr ze Šimře u Soběchleb, Urban z Mrlína u Bystrice a Jan Lapka z Oprostovic u Dřevohostic (Půhony III. 673). — Do Nahošovic přišel tudíž Pašek z Heřmanic přes Zámrsky. Flor. Zapletal.

Plesník v Pobečví v 15. a 16. století. Plesník ve smyslu porybného neboli rybářského správce bývá považován za slovakismus (pleso rovná se jezeru, rybníku). — Ale to je omyl. Plesník býval také na Moravě. — V knihách olomouckého zemského práva jmenuje se r. 1418 ve vsi Troubkách u Přerova rybář zvaný Plesník, piscator dictus Plesník (Půhony II. 577). — Plesník, který jest starší nad rybáři, připomíná se v letech 1430—1447 v Tovačovské knize ortelů olomouckých (vydání Praskovo 6). — Plesníci, ti, kteří nad rybáři jsú, uvádějí se v knize tovačovské Ctibora z Cimburka a z Tovačova, sepsané v osmdesátých letech 15. věku (vydání Brandlovo 109). — Slovo Plesník pochází podle Brandla od slova pleso neboli jezero, stojatá voda. — Na tovačovském panství připomíná se 23. května r. 1523 řeka Plesníková (Archiv český XX. 314). — Plesníci, ti, kteří jsou nad rybáři, jmenují se v Knize drnovské, sepsané v letech 1523—42 (vydání Brandlovo 96). — Některým čas byl rybářem a byl volen plesníkem, praví Kniha ouzka (Brandl 139). — Německy slul plesník fišmeister. V inventáři hradu Helštýna u Lipníka z r. 1552 je zapsáno ložní prádlo v místnosti, kde spává menší fišmeister (Český časopis historický XXXIII. 285). — V řádu rybářského cechu v Kojetíně z r. 1564 se nařizuje: Plesník každý aby od ouředníka volen býval a ku pomoci plesníkovi jiní dva tovaryši, tak aby JMti pánu platy i jiné věci náležité s pomocí jich spravovatí mohl. Kdyby od ouředníka plesníkovi věděti se dalo, aby ryb k potřebě JMti na Tovačov aneb kde jinde rybáři poslali, tehda plesník má jiným tovaryšům oznámiti, aby oni JMti ryb poslali. Kdyby koli plesník do cechu z potřeby sjíti se rozkázal, aby každý z rybářů najíti se dal (Brandl, Kniha tovačovská 134, Glossarium 233). — V urbáři přerovského panství z r. 1564 uvádí se plat, který dávali stále vrchnosti přerovští rybáři, a který od nich vybíral plesník. — V urbáři hranického a drahotušského panství z r. 1569 připomíná se rovněž plesník a místo v řece, zvané Černé pleso (Záhorská kronika XVI. 103, XVII. 101). — V Olomouci byl oběšen dne 4. května r. 1591 Vávra Horný ze Skrbně u Olomouce, který okradl fišmistra ve Skrbni. Flor. Zapletal.

Cesta z Opavy přes Nový Jičín do Budína r. 1516. Vykonal ji v lednu tohoto

roku Zdeněk Lev z Rožmitálu a z Blatné, nejvyšší purkrabí pražský, který v hodnosti králova náměstka sloužil třem českým králům, a to Vladislavovi, Ludvíkovi a Ferdinandovi. V lednu r. 1516 vypravil se do Slezska a ze Slezska do Budína. Dne 18. ledna byl v Vratislavi, 22. ledna v Břehu, 25. ledna v Opavě, 26. ledna v Novém Jičíně neboli v Jičíně Moravském, jak píše, 4. února přijel ku králi Vladislavovi do Budína. Z Jičína Moravského psal dne 26. ledna r. 1516 listy Petru z Rožmberka, knězi Linhartovi, proboštu kaple Všechny svatých na pražském hradě a faráři budyňskému, purkrabímu na Blatné a Václavu Trčkoví, písaři svému na hradě pražském. Všechny tyto listy píše Zdeněk Lev z Rožmitála a datuje v Jičíně Moravském 26. ledna r. 1516. Oznamuje v nich mezi jiným adresátům, že jede ku králi Vladislavovi do Budína, uvádí, že zlá cesta zbraňuje mu činiti dlouhá psaní, když od rána až do večera den po dni jede a že na cestě potřebuje drahé peněz na stravu. Ještě z Budína píše 8. února, že pro zlou cestu přijel do Budína teprve 4. února. Tato zpráva o cestě ze Slezska do Budína přes Nový Jičín v lednu r. 1516 je cenným dokladem k dějinám starých dopravních spojů na východní Moravě. Nový Jičín drželi tehdy pánové ze Žerotína, ale v listech Zdeňka Lva z Rožmitála není o nich zmínky. Na zlou cestu ze Slezska přes Nový Jičín do Budína vydal se v zimě purkrabí Zdeněk Lev z Rožmitála ve svých 56 letech.

Flor. Zapletal.

Narovnání nákladníkův při městě Drahotuších r. 1703. (Z rukop. knihy zápisů města Drahotuš.) Léta Páně 1703 dně 19. Januarii za purkmistrů Pavla Andrysa a Matěje Strejčka s jich spoluradníma toho roku a přítomností všech nákladníkův, stalo se strany vaření a šenkování piva nasledující narovnění, totiž: Předně, aby se vždycky časné kropití neb vaření dalo, tak aby při městě pivo vždycky vystálo a s dostatkem bylo. Však aby se toliko vždycky jedno pivo samo šenkovalo a pak-li by se někdo jiné opovážil prve než-li by ten první vydal své pivo přední šenkovati, takový každý bez všechný výmluvy 5 Fm na náklad pivovarný pokuty složití povinen bude. Kdežto pro lepší správu když se pivo vypraví, to jest na čtyř den skrz jisté lidi k tomu nařízený se vyhlédne a jestliže by se takové pivo, když šenkovati začne, zase tak nenašlo, tehdy tím podobně těch 5 Fm složití má. Zadní však pivo může itned jeden každý podle své libosti šenkovati. Za druhé bude každého nákladníka povinnost na jednu várku 9 měřic pšenice a 9 měřic ječmena dávatí. Chtěl-li by ale něco více pšenice dáti, má na vůli však, aby nikdy ječmene více než-li pšenice nebylo. Item 2½ měřice chmele a dobrých kvasnic dostatek. Pak-li by kdo toho všeho obzvláštěně pak obilí pěkného nedal a sládek toho početnému ouřadu neoznánil, tehdy on sládek těch 5 Fm složití má. Sládkovi aby se od takové várky následujícím způsobem platiti bude. Totíž: od dělání sladu z každé měřice obilí po 1 gr. alb., od várky 30 kr. Item za jídlo a pití při várce 1 Fr 15 kr. A z toho on má sám pomahačovi platiti a jeho chovatí; toliko když do mlejna slad mletí jede, má jemu ten nákladník podle své libosti a z dobré vůle nějaký kus chleba dávatí. Item bude náležet sládkovi z každé várky půl vědra předního piva, pozadního půl vědra, patok půl vědra a 1 zber mláta. Pomahačovi ale konvu zadního piva a konvu patok. NB. Pak-li by sládek někomu více piva nadělal než-li jiným nákladníkem, za takové pivo, co by koliv se více našlo, má tenhospodář ty peníze na náklad pivovarní odvésti. A jestliže by komu méně nadělal, tomu nákladníkovi sládek náhradu učiniti povinen bude. A. Fröhlich.

Výpověď a odpuštění ze čtyř dědín z panství drahotuského o kněze a faráře drahotuského. (Z rukop. knihy zápisů města Drahotuš.) Léta Páně 1617 v outery před sv. Janem za ouřadu Eliáše Kytky, Jana Šišky, purkmistrů, a konšelů jejich, předstoupili sou před tenž ouřad osoby, vyslaný jsouce z dědín čtyř těchto, totiž Jakub Krsal, fojt, Jan Hambálek, purkmistr, Vašíčka, Martin Rakoš, Tomáš Václavík, sousedé z dědiny Jezernice, Danyel Kouřava a Tomáš fojt z dědiny Podhoří, Jíra Starý fojt, Vítek Crkula z dědiny Uhřínova, Pavel Pál, Jan Jíra Holý z Středulesa a tu sou na místě týchž dědín oznámil[i], že jakož sou od starodávna kněze a faráře drahotuského do Jezernice k přísluhování slovem Božím a svátostmi k[něžskými] brávali i poněvadž sou z společného snešení a s dovolením vrchnosti do týchž dědín kněze sobě zjednali a tam ho již chovatí oumysl mají, drahotuským za to, že jim svého kněze od starodávna do týchž dědín propouštěli, děkují a že na další čas toho již od nich potřebovatí nebudou, to též sou oznámili. Což pro lepší paměť a budoucí potřebu do těchto knih městských zapsáno jest. Stalo se léta a dne svrchu psaného. Antonín Fröhlich.

Za vydávání a redakci odpovídá Antonín Fröhlich v Dol. Újezdě.

Tiskem knihtiskárny Jar. Strojil v Přerově.

Dědictví Havlíčkovo v Brně, Husova 5 vydalo 23. svazek Školních příruček: »Obsahy z literárních děl novočeských. Pro potřebu středních škol i veřejných knihoven. Napsali: Fr. Pulec, Dr. Stan. Sahánek a Dr. Jos. Staněk. 7. oprav. vydání. Cena Kč 18.—. Doporučujeme.

Nakladatelství R. Prombergra v Olomouci. Dr. Otakar Štěpánek: **Moderní preparace přírodnin.** Osvědčené metody přírodopisného sběratelství a preparací. Stran 200 a 52 obrázků, Kč 26.—. Studenti, zakládající si sbírku, učitel nebo profesor, spravující školní kabinet, správce vlastivědného musea, lesník, preparující trofeje, soukromý sběratel — ti všichni mají v knize vyloženy jasné a srozumitelně důležité případy svého oboru.

Rodinný zápisník. Rodinná příručka a pomůcka pro psaní rodinné kroniky. Napsal Augustin Bek, ředitel ústřední dětské ochrannovy hlavního města Prahy v. v. Nákladem vlastním. 1938.

Nakladatelství »Orbis«, Praha XII, Fochova 62: Albert—Schweitzer: **Z mého života a díla.** S fotografiemi. Přeložila Jiřina Lány. Vyšlo v edici »Knihy osudů a práce« jako svazek XXII. V knize předvádí autor v 21 kapitolách s plastickou životností obraz vývoje svých životních osudů a paralelně s nimi i obsah své působnosti myšlenkové, literární, umělecké i lékařské. Dílo je zábavně poutavé i obsažně vědecké a dotýká se nejpalcivějších kulturních a mravních problémů současné doby. Cena brož. Kč 38.—, váz. Kč 48.—. Doporučujeme.

Nákladem Nové brány jazyků v Brně-Král. Polí: Dr. Viktor Kubelka: **Česká němčina frazeologie při vyučování němčině.** Pro učitele a žáky. I. Za český text odpovídá prof. Jan Konečný. Obsahuje ve formě lehkého rozhovoru veskeré při procvičování látky, při ukládání a opravě úloh, při zkoušení, povzbuzování nebo karání žáka potřebné výrazy, obraty a náměty ke konverzaci, jakož i zhuštěnou kapitolku o správné výslovnosti. Kniha nezbytná pro učitele i žáky. (Něm. č. VIII.) Cena Kč 450.—. Výbor francouzských povídek v originále. Se slovníčkem i částečným překladem. 3. vydání. Upravil prof. Josef Mašek. Kniha obsahuje poutavé, umělecky hodnotné příběhy. Cena Kč 450.—.

Vladimír Konvička: **Pokusné školy Dr. Edvarda Beneše v Otrokovicích-Baťově.** Přehledná zpráva k IX. sjezdu učitelstva pokusných a reformních škol v ČSR v květnu 1938 u příležitosti 20. výročí státní samostatnosti. Nákladem Pokusných škol Dr. Ed. Beneše, Otrokovice-Baťov.

Znalost jazyků je moc! Každý má volnou cestu, aby doma ve svém čase získal cvičením dobré znalosti němčiny a tím lepší možnost výdělků, dobré postavení a vážnost. K tomu slouží nejprve jazykový kurs »Němčina pro začátečníky«, který poskytuje v krátkém čase dobré předběžné znalosti němčiny tomu, kdo se jím zabývá denně půl hodiny. V druhé řadě se osvědčil jakožto výborný prostředek k zdokonalení se v němčině časopis »Česko-německý čtenář a překladatel«, vhodný pro všechny, kdo mají již nějaké předběžné znalosti němčiny. Obsahuje množství vybrané látky ke čtení, přináší všechn text česky s protějším německým překladem, takže se čtenář prostě čtením a porovnáváním obou řečí stále více bez námahy zdokonaluje v němčině. Všem, kdož mají chuť se učiti německy, lze jen doporučiti, aby se obrátili na nakladatelství Gustav Förster v Jablonci n. N., které zasilá zdarma ukázkové sešity jak jazykového kursu, tak časopisu.

Zamilovaný úřad jest název nového původního, veselého románu Jaroslava Hubáčka, který vychází ve známém rodinném časopise Lípa. Spisovatel a filmový scenarista, autor úspěšných divčích románků »Libušino srdéčko« a »Miluščin letec«, uvádí čtenáře do kancelářského prostředí malého úřadu. Tam začíná poutavá a veselá děj lidí a lidiček, jichž středem jest svobodný přednosta úřadu s úctyhodným plnovousem, však v nejlepších letech, hezká stenotypistka atd. Stejně zaujal lyrický román Fringilly »Srdce ženy«, v němž líčen jest poutavě život těsně po převratu a děj točí se kolem různých vztahů mužů a žen, společností a italského důstojníka-zajatce. Vedle těchto původních a krásných románů jest nové číslo Lípy bohatě vypraveno a obsahuje především cenné předlohy, modní vkusné a praktické modely ručních prací a řadu dobrých rad, vedle poučné i zábavné části a ilustrace. Předplatné Kč 770 čtvrtletně jest levné. Doporučujeme. Administrace Praha-Smichov, Husova 7.

Pod Zelenou Horou, vlastivědný sborník okresu přeštického, vydává »Budeč« v Přeštici za spoluúčasti všeho učitelstva školního okresu přeštického. Řídí jej redakční rada: okr. šk. inspektor Jan Jelínek, předseda. Roč. VII. za 10 Kč.

Od Trstenické stezky, vlastivědný sborník okresu litomyšlského, poličského a vysokomýtského. Řídí a vydává redakční sbor svým nákladem. Předseda red. sboru J. A. Kupka, okr. šk. inspektor, redaktor Boh. Padour, ředitel měst. školy v Litomyšli. Roč. XVIII. za 10 Kč.

Kravařsko, vlastivědný sborník východní Moravy. Nákladem okresních osvětových sborů v Novém Jičíně a v Příboře. Pořádá odb. učitel Jaroslav Kabeláč v Českém Těšíně. Roč. VIII. za 10 Kč.

Vlastivědný sborník střední a severní Moravy, vydávají učitelské jednoty v župě olomoucké. Redakce a administrace v Přerově. Red. řed. Jos. Krumpholtz.

Od Horáčka k Podyjí, vlastivědný sborník západní Moravy. Vydává okresní a městský osvětový sbor ve Znojmě. Pořádá ředitel Stanislav Marák ve Znojmě. Roč. XV. za 10.50 Kč.

Mojmírova říše, vlastivědný časopis země Moravskoslezské. Majitel, vydavatel a redaktor Josef Vrbka v Nákle u Olomouce. Roč. II. za 10 Kč.

Naše Valašsko, sborník prací o jeho životě a potřebách. Řídí Fr. Tábořský a Dr. Vlasta Fialová. Roč. V., 4 čísla za 25 Kč. Odp. redaktor a administr. Miloš Kašík, odb. uč. hluch. Valaš. Meziříčí.

Zálesí, vlastivědný sborník okresu humpoleckého, vydává učitelská jednota »Budeč« v Humpolci. Redaktor okr. šk. inspektor Karel Klašek v Humpolci. Roč. XX. za 10 Kč.

Boleslavan, vlastivědný sborník politického okresu mladoboleslavského. Vydává učitelská jednota Komenský v Mladé Boleslavi. Redaktor Karel Sellner, okr. šk. inspektor v. v. v Mladé Boleslavi. Roč. XIII. za 10 Kč.

Krajem Pernštýněv, vlastivědný sborník školního okresu pardubického. Vydává učitelský školský ústav pardubického. Předseda red. kruhu Jos. Ledr, okr. šk. inspektor. Redaktor Jan Maršiček, uč. v Ohrazenici, p. Pardubice 2. Roč. XIX. za 10 Kč.

Pod Blaníkem, vlastivědný sborník okresu benešovského a vlašimského. Vydává vlastivědná komise učitelstva školního okresu benešovského a vlašimského. Redaktor Eduard Vaněček v Benešově. Roč. XVIII. za 10 Kč.

Rodopisný odbor Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci vydal pro výtiskovou z matrik soupravu 3 bloků, velikostí 21×15 cm. Bloky jsou tisknuty modře (křestní), červeně (svatební) a černě (úmrtní); křestní a úmrtní jsou po 200 listech, svatební mají 50 listů. Cena soupravy jest 25 Kč včetně poštovného. Objednávky vyřizuje Rod. odbor. VSM v Olomouci, Purkrabská 2. Doporučujeme všem rodopiscům tyto bloky, neboť podle úsudku odborníků jsou velmi praktické a levné.

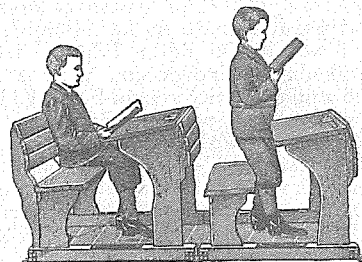

Vydavatelstvo Záhorské kroniky má na skladě tyto vázané ročníky: X., XI., XII., XIII., XIV., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX. a XX. po 12 Kč; knížku A. Fröhlich, M. Fröhlichová: Město Lipník a hrad Helštýn za 7 Kč; A. Fröhlich, M. Fröhlichová a B. Indra: Hranice a lázně Teplice n./B. Průvodce. — Cena 3.50 Kč, poštou 4.— Kč; Ant. Fröhlich: 150 let národní školy v Dolním Újezdě. — Cena 4.50 Kč.

Školní nábytek

všech konstrukcí: dřevěné, železné i z ocelových trubek autogenicky svařovaných, vyrábí

První odborný závod školního nábytku

František Talla a spol.,

Cukrovarská 3, tel. č. 182.

Vlastní vynálezy. Prospekty zdarma.

Přerov